

Šumarski list.

Br. 5. U Zagrebu, 1. rujna 1884. God. VIII.

Svu gosp. članove našega društva koji do sada svoj družtveni godišnji prinos za godinu 1884. jošte namirili nisu, umoljava podpisano predsjedničto što učtivije da to izvole tečajem ovoga mjeseca učiniti.

U Zagrebu, 1. rujna 1884.

Predsjednik,
Milan Durst.

Tajnik,
Dr. V. Köröskényi.

Izviešće družtvenoga tajnika na ime upravljajućega odbora hrv.-slav. šumarskoga družtva za VIII. glavnu skupštinu za godinu 1884.

Slavna skupština!

Prošle godine u Ogulinu dne 13. i sliedečih dana mjeseca kolovoza obdržavana, po broju VII. glavna skupština hrv.-slav. šumarskoga družtva, spada medju najvažnije glavne skupštine našega družtva.

Prispodobimo li izvieštaje o družtvenom radu od kad nam družtvo obstoji, to nam je radošću konstatovati, da se družtvo postepeno razvija, a primjereno odnošajem i okolnostim svoju zadaču i vrši.

Iznesla su se doduše i mnjenja na javnost, kao da družtvo stagnira; nutočno uzporedjuje kronološkim redom godišnja izviešća upravljajućega odbora za kratko vrieme družtvenoga obstanka i djelovanja, osvjedočiti će se lahko, da tomu nije tako; pojmljivo je da će biti priatelja družtva, koji nestrpljivim pregrnućem žele družtvu što veći napredak, i što veći upliv u svih pitanjih zasiecujućih u našu struku, nu ali ovakova institucija kavova je naše družtvo razvija se samo postepeno ali i tim sigurnije i stalnije, a sl. skupština osvjedočit će se tečajem ovoga izviešća da upravljajući odbor i ove godine po svojoj dužnosti nije propustio interesa družtva promicati, te uticati u dnevna pitanja u onom djelokrugu, koji je družtvu usled svojih po visokoj kr. zem. vlasti odobrenih

pravila osiguran; a mi rada vjerujemo da su navedeni prigovori potekli samo od priatelja družtva i u najboljoj nakani da si družtvo stekne što veći upliv i ugled.

A tko je izmedju nas koj to nebi vrućom željom zaželio? Pa ako pogled nemo na pobratimska, a bez iznimke i mnogo starija družtva, tad zaista niti mi nezaostajemo za njimi sa našim uplivom; ovakova bo družtva imaju po svojih pravilih, pa i nemogu imati druge povlasti od informativnih, reprezentativnih i konsultativnih; odlučivanje leži u drugih rukuh, a često uplivaju na takove odluke i domaći narodno-gospodarstveni odnosaši ine koje struke, koje se takodjer u obzir uzeti i od odlučujućih faktora šnjimi u potrebiti sklad dovesti imaju.

Nu da se svratimo na razvitak našega družtva.

Upravljujući odbor, opaziv da si družtvo svetoviše priatelja i privrženika stiče, te uvidiv, da su prvobitna družtvena pravila iz godine 1876. družtvu jur pretiesna, izradio je osnovu novih pravila pričesiv ih potrebam družtva, te ih predloži VII. glavnoj skupštini držane prošle godine u Ogulinu; glavna skupština uze tu osnovu u pretres, a visoka kr. zemaljska vlada udostojila je ta, po upravljujućem odboru podnešena pravila svojim rješenjem od 5. siečnja 1884. broj 47.781 ex 1883. na temelju §. 18. e, družtvenih pravila od godine 1877. i odobriti.

Bitne i na daljnji razvitak družtva što više uplivajuće razlike novih od predućih pravila jesu u kratko ove:

1. Članom družtva može biti svaki koj želi svrhe družtva podupirati, dok je prije samo strukovnjaku bio pristup u družtvo moguć.
 2. Uzpostavili su se utemeljiteljni članovi, kojih prije nije bilo.
 3. Uvrstili su se uz prave članove I. razreda jošte članovi II. razreda uz obaljenu članarinu; ovo je učinjeno zbog toga da se pomoćnom šumarskom osoblju što više ulahkoti pristup u družtvo.
 4. Podigla se je članarina članovah I. razreda za 1 for.
 5. Uzpostavio se je još jedan podpredsjednik.
 6. Napustila se je institucija delegata, pa je na mjesto njih odredjeno 5 odborskih zamjenika; po intencijah glavne skupštine mogu se dvojica od tih odborskih zamjenika birati za Slavoniju, dvojica za Hrvatsku i jedan sa sjedištem u Zagrebu; ovi zamjenici imali bi se takodjer pozvati u odborske sjednice, a zaključci upravljućega odbora putem zapisnika jím priobciti.
 7. Utemeljena je istimi pravili humanitarna naime pripomoćna zaklada, za potrebne udove i sirote bivših družtvenih članova sa svotom od 5000 for. a glavna skupština položi s mjesta u tu svrhu 1000 for. a. v.
- Nebi pristalo u okvir ovoga izviešća da se domašaj ovih ustanova, kojimi se nova pravila razlikuju od starih pravila, ovdje razlaže, nu, uspjesi za kratko vrieme od $\frac{1}{2}$ godine, od kad naime stojimo na ovom temelju, opravdali bi jur podpunoma učinjene promjene, a biti će i sgode o tom u našem družtvenom organu u svoje vrieme razpravljati.

Upravljujući odbor kako do sad, tako i ove godine podnaša po predsjedničtu sastavljeni zaključni račun o blagajničkom rukovanju našega družtva za upravnu godinu 1883. kako sledi:

Zaključni račun

blagajničkom rukovanju hrvatsko-slavonskoga šumarskoga društva
za upravnu godinu 1883.,

kako će ga predsjedništvo ljetošnog po broju VIII.,

glavnoj skupštini, predložiti.

Prihod

Tekući broj	P o i m e n c e	pojedince preliminirano for.	u istini primljeno for. nč.	Prema tomu unišlo je			
				više for. nč.	manje for. nč.		
	Glasom proračuna preliminirano bje 3631 for.						
1	Družveni prihod od podupirajućih članova	500	457 —	— —	— —	43 —	
2	Družveni prinos od pravih članova po 4 i 3 for.....	1088	857 —	— —	— —	231 —	
3	Prinos od predbrojnika po 2 for....	106	112 —	6 —	— —	— —	
4	Za družvene diplome	15	19 —	4 —	— —	— —	
5	Na pristupnini novih članova	15	12 —	— —	— —	3 —	
6	Za uvrstbu oglasah u „Šum. list“ ..	25	23 —	— —	— —	2 —	
7	Gotovina u blagajni koncem g. 1882.	266	759 56	493 56	— —	— —	
8	Kamati od uložaka u prvu hrvatsku štredionu	32	61 —	29 —	— —	— —	
9	Ubrani zaostatci od minulih godina .	1534	648 51	— —	— —	— —	
10	Poklon	—	15 —	15 —	— —	— —	
11	Vanredni prihod	50	8 —	— —	— —	42 —	
12	Povraćena poštarina	—	17 —	17 —	— —	— —	
13	Svota....	3631	2989 7	— —	— —	— —	
	Sravniv sa ovim prihodom izka- zani razhod sa.....	1811	1708 25	— —	— —	102 75	
	Pokazuje se koncem g. 1883. bla- gajnički ostatak sa	—	1280 82	— —	— —	— —	

Z a g r e b , 31. prosinca 1884.

Predsjedništvo hrv.-slav.

Predsjednik:
Milan Durst.

Razhod

Tekući broj	Poimence	pojedince preumirano	u istini izdano		Prema tomu izdano je			
			for.	for. nč.	više for.	manje for.		
			for.	nč.	for.	nč.		
	Glasom proračuna dozvoljeno bje 1811 for.							
1	Za tisak družvenoga časopisa.....	700	635 95	—	—	64	5	
2	Za odpremu časopisa i vez	90	51 38	—	—	38	62	
3	Nagrada uredniku i odšteta za po- štarinu	180	196 66	16	66	—	—	
4	Nagrada tajniku	180	186 66	6	66	—	—	
5	Nagrada poslužniku	36	46 —	10	—	—	—	
6	Stanarina, razsvjeta i ogrev	200	200 —	—	—	—	—	
7	Poštarina, biljege, tovarni listovi i tiskanice.....	55	74 52	19	52	—	—	
8	Pisaće stvari i prepisivanje	30	33 59	3	59	—	—	
9	Podpora slušatelju šumarstva A. Kriš- koviću, za poučno putovanje	—	40 —	40	—	—	—	
10	Za strukovne knjige sbirke, časopise i vezanje	60	98 —	38	—	—	—	
11	Nagrada suradnikom „Šum. lista“ ..	200	28 61	—	—	171	39	
12	Trošak prigodom glavne skupštine..	60	68 88	8	88	—	—	
13	Ini troškovi: listonošam, šum. slušat. u Križevcih za ples, nadgrobni vienac	20	48 —	28	—	—	—	
	Svota....	1811	1708 25	—	—	—	—	

šumarskoga družtva:

Tajnik:
Dr. V. Köröskényi.

Ovom sgodom izviešćuje se, da je od zaostataka koji su se tečajem predi-
ducih godina nabrali, i uslijed tajnikova izviešća na strani 246. šum. lista
svežćić V. god. 1882. sa 1854. for. izkazani, sve ubrano do 64 for.; ubrano
je dakle od tih družvenih tražbina na članarini 1790 for. Od gore navedenih
tražbina sa 64 for. morati će se odpisati kao neutjerivo 39 for. dočim će se
zaostatak od 25 for. po svoj prilici još efektuirati moći.

Iz toga zaključnoga računa vidi se, da je bio koncem godine 1883. bla-
gajnički ostatak 1280 for. 82 nč. a. vr. Od toga ostatka položeno je u smislu
skupštinskoga zaključka u Ogulinu, 1000 for. sa odnosnim kamatami ukupno
dakle 1128 for. 13 nč. u pripomoćnu glavnici; ova svota uložena je na knjižicu
prve hrvatske štedionice br. 24628; u gotovini ima dakle još 152 for. 69 n. koja se
svota, po intencijah iste glavne skupštine, takodjer za povišenje te zaklade tim
prije upotrebiti može, što su ovogodišnji tekući novčani troškovi družtva podpu-
noma pokriti.

Zatim predlaže upravljujući odbor sl. glavnoj skupštini, po dosadanjem iz-
kustvu sastavljeni proračun za buduću upravnu godinu naime za godinu 1885.
na shodno razpravljanje pa će k pojedinim stavkam, svoje ustmeno obrazloženje
pridonjeti.

Proračun

o potrebi i pokriću potrebe hrv.-slav. šum. družtva za upravnu godinu 1885.
kako će ga upravljujući odbor predložiti VIII. glavnoj skupštini obdržavat se
imajući tečajem rujna 1884. u Novoj Gradiški.

	P r e d m e t	Opazka
I. Potreba.		
1	Družvenomu tajniku a) nagrada za tajnikovanje	200
	b) dokle isti obavlja sve blagajničke poslove	80
2	Uredniku lista nagrada za družveni mjesecnik	320
3	Stanarina za klubske prostorije, za razsvietu i ogrev	300
4	Nagrada suradnikom lista	300
5	Za tisak družvenoga mjeseca, po prilici 30 štamp. araka	1000
6	Za broširanje i poštovnu odpremu lista (75 fr. + 75 fr.)	150
7	Nagrada družvenomu poslužniku	36
8	Poštarina, biljege, tovarni listovi za diplome, tiskanice	50
9	Za pisaće stvari i prepisivanje	50
10	Troškovi prigodom glavne skupštine	100
11	Nova godina podvorniku i 2 listonošam	15
12	Za nabavu pokućstva	80
13	Selitbeni troškovi	9
14	Nepravdivljivi troškovi	10
	Ukupno	2720

	P r e d m e t	Opažka
	II. Pokriće.	
1	Članarina na temelju ovogodišnjega broja utemeljiteljnih, poduprajnčih, prvoga i drugoga razreda članova kako ga ovogodišnje izviešće navadja	1800
2	Od 50 novih utemeljiteljnih članova, kamati od položene glavnice sa 5000 for.; pet po sto čini.....	250
3	Od 10 novih članova I. razreda po 5 for.....	50
4	Od 50 novih članova II. razreda po 2 for.....	100
5	Pristupnina od tih 60 novih članova pod br. 3 i 4	60
6	Za društvene diplome od tih 60 novih članova	60
7	Podpora od visoke kr. zemaljske vlade	400
	Ukupno.....	2720

Sravniv ovaj proračun potriebe i pokrića za upravnu godinu 1885. sa efektivnim razhodom u godini 1883. koji je u ovom izvešću sa 1708 for. izkazan, jest potrieba za 1012 for. veća, a od proračuna za tekuću godinu gdje je potrieba na 2000 for. preliminirana, jest ta potrieba za buduću godinu za 720 for. veća.

Odkud ta veća potrieba iztiče, razložit ćemo kod razprave toga proračuna, a vidi se po sastavljenom, na vrlo umjerenih kombinacijah zasnovanom iz kazu pokrića da ima ta potrieba i zbilja podpuno pokriće.

U društvo pristupilo je prvim siećnjem ove godine 28 članova prvoga razreda, i 92 člana drugoga razreda; ukupno 120 članova kako je to u broju 2., 3., 4., 5. šum. lista priobčeno; 7 se je članova pomaklo na utemeljitelje;

Odbiv početkom ove godine izstupivše članove broji naše društvo:

9	začastnih	članova,	prema lanjskim	9
7	utemeljiteljnih	"	"	0
1	člana	po 100 for.	"	1
1	"	" 50 "	"	1
2	"	" 25 "	"	2
3	"	" 20 "	"	0
14	članova	" 10 "	"	9
3	člana	" 6 "	"	7
193	"	" 5 "	"	168 po 4 for.
197	"	" 2 "	"	137 po 3 i po 2 fr.

430 članova svega ukupno napram 334 člana u prošloj godini
društvo ima dakle od prošle godine 112 članova više.

Dočim je bila sveukupna članarina prošle godine 1367 for. iznosi ljetos sva članarina 1804 for. a. vr. Od ove članarine unišlo je do danas 1488 for. a na dugu imade jošte 316 for. Svega skupa unišlo je u družtv. blagajnu do 1. rujna 2100 fr.

Kao utemeljitelji pristupiše: P. N. gg. Adolf Danhelovsky sa svotom od 150 for.; — Milan Durst sa 100 for.; — Antun Zoretić sa 100 for.; — Mio Vrbanić sa 100 for.; — Edo Rosipal sa 100 for.; — Franjo Rosipal sa 100 for.; — dr. Vjekoslav Köröskényi sa 100 for.

Nemila smrt nam pokosi člana Antuna Zelinku kr. šumarnika u Otočcu, Aleksandra Peklića šumara imovne občine u Sincu, Vatroslava Cermana kr. šumara u Požegi. — Slava im!

Pripomoćnoj zakladi pristupiše gg.: družtveni predsjednik Milan Durst kr. šum. ravnatelj sa 10 for., Ivan Majjarević kr. šumarnik sa 10 for., Ivan Antoš kotarski šumar sa 5 for., Stiasny kot. šumar sa 5 for., dr. V. Köröskényi sa 10 for. i Aleksander Perc kotarski šumar sa 5 for. a. vr.

Družtveni organ „Šumarski list“ kojemu je jur prošle godine zadan obiljniji vanjski oblik i koj ove godine zadobi ukusni omot, štampa se u 500 primjeraka i razpača se:

na	9	začastna člana
„	3	šumarska strukovna zavoda
„	7	utemeljitelja
„	8	časopisa
„	2	djačka družtva
„	21	podupirajućega člana
„	196	člana I. razreda
„	193	člana II. razreda
„	10	predbojnice
	449	

List razpača se u Njemačku u 4 primjerka

„	„	„	Srbiju	„	16	„
„	„	„	Cislajtaniju	„	24	„ (od toga ima 10 članovah)
„	„	„	Bosnu	„	1	primjerku
„	„	„	Hrvatskoj i Slavoniji	404	primjerka	

ukupno 449 primjeraka

Budući da je potreba nastala nove diplome nabaviti, jer su prijašnje već razpačane, upravljajući odbor nastojao je da budu nove diplome što ukusnije.

Časopisa držalo je družtvo što uz zamenu što uz gotov novac: Svetlo. Gospodarski list i seljak. Pčela. Allgem. Forst- und Jagdzeitung. Zeitschrift der deutschen Forstbeamten. Deutsche Jagdzeitung. Handelsblatt für Jagderzeugnisse. Oesterr. Forstzeitung. Tharandter forstliches Jahrbuch. Oesterreichische Monatschrift für Forstwesen. Centralblatt des gesammten Forstwesens. Mittheilungen der krainerisch-küstenländischen Forstvereins. Težak. Gospodarski poučnik. Slavonski gospodar.

Upravljujući odbor držao je od prošle glavne skupštine 11 odborskih sjednicah i to:

3. listopada 1883., 10. prosinca 1883., 21. siječnja 1884., 16. veljače 1884.
26. ožujka 1884., 27. ožujka 1884., 16. travnja 1884., 26. travnja 1884.,
24. svibnja 1884., 19. srpnja 1884., 31. kolovoza 1884.

Od važnijih dogodjaja i agenda upravljujućega odbora tečajem ove godine imamo napomenuti.

1. Upravljujući odbor pozdravi novo izabranoga predsjednika velemožnoga gospodina kr. šum. ravnatelja Milana Dursta, te se zahvali dosadanju svojemu predsjedniku gospodinu kr. šum. nadzorniku Miji Vrbanici za svoje revno i uspješno i požrtvovano dijelovanje kroz punih 6 godina.

2. Predstavka izradjena po upravljujućemu odboru o reorganizaciji šumarske uprave u Hrvatskoj i Slavoniji koja bje na ime upravljujućega odbora predana od gg. šumarnika F. Rosipala i V. Malina, za onda banu preuzvišenomu g. L. grofu Pejačeviću, odpremljena bje u 120 odtisaka vis. predsjedničtvu hrvatskoga sabora sa molbom, da se medju članove visoke kuće podieli.

3. Visoka kr. zem. vlada odobrila je svojim rješenjem od 5. siječnja t. g. broj 47.781 nova družtvena pravila; ova pravila su tiskana u 1000 primjeraka, a 600 komada ih je razpačano.

4. Upravljujući odbor razlažući potrebu i važnost šumarskoga družtva zamoli od visoke kr. zem. vlade godišnju podporu da uzmogne što bolje svoju kulturnu misiju vršiti.

5. Visoka kr. zem. vlada podieli družtvu, uvaživ tu predstavku, svojim odpisom od 14. ožujka t. g. br. 408, za tekuću godinu novčanu podporu sa 400 for. te odredi, da se ta podpora i u buduće u izvidnost stavi.

6. Visoka kr. zemaljska vlada poziva svojim odpisom od 2. veljače t. g. br. 1584 upravljujući odbor, da izabere jednoga člana kao zastupnika u centralni zemaljski odbor za budapeštansku g. 1885. obdržavati se imajuću zemaljsku izložbu, kojemu odboru će biti predsjednikom Josip grof Drašković iz Bisaga.

7. Visoka kr. zem. vlada svojim odpisom od 2. travnja broj 1354 obnašla je staviti izvan kriposti gore navedenu odredbu, te raspustiti centralni zemaljski odbor za budapeštansku izložbu.

8. Visoka kr. zem. vlada svojim odpisom od 5. svibnja br. 1930 obnašla je šum. družtvu povjeriti posredovanje s izložitelji, i u obće izložbene poslove šumarske struke na budapeštanskoj izložbi da svojim izkustvom i znanjem podpomaže ovozemne izložitelje.

9. Visoka kr. zem. vlada dostavlja svojim odpisom od 4. lipnja t. g. br. 9970 dva primjerka „izvještaj o djelovanju kr. zem. vlade u promicanju narodnoga gospodarstva od 1879. do uključivo 1883.“

10. Upravljujući odbor lača se konačne redakcije osnove šumskoga zakona kako to bje VI. glavna skupština držana 1882. u Zagrebu zaključila; odbor dovršio je svoj rad te će se podnjeti uz shodnu predstavku visokoj kr. zemaljskoj vladu i predsjedničtvu hrvatskoga sabora.

11. Upravljujući odbor predstavlja na visoku vladu, kako bi bilo zgodno da se onoj sedmorici cislaitanskih šumara koju je austrijsko ministarstvo odredilo da prouči kulturne radnje na francuzkom Krasu, pridruži, dotično da vis. vlast u istu svrhu izašalje domaćega strukovnjaka da tamo zajedno sa cislaitanskimi šumari prouči krasko pitanje.

12. Upravljujući odbor ubavesti Nj. prejasnost kneza Maria Lamoral Turn-Taxisa kao pokrovitelja našega društva o promjeni družtvenih pravila, o odobrenju istih po visokoj kr. zem. vlasti, te priloži pravilam njemački prevod.

13. Visoka kr. zem. vlast rješava pod točkom 11. gore navedeni podnesak pod 16. lipnjem t. g. br. 22376 time, da za putne troškove neima pokrića.

14. Upravljujući odbor zaključuje predstavku na visoku vladu, kojom razlaže korist i potrebu izdati „lugarški poučnik“ kao prilog k šumarskom listu i podnosi proračun za to poduzeće.

15. Upravljujući odbor odredi ovogodišnju po broju VIII. glavnu skupštinu u Novu Gradišku te poprimi u tu svrhu shodne odredbe.

16. Upravljujući odbor zaključi da će družtveni časopis „Šumarski list“ novom godinom svaki mjesec izaći; budući se često događa da ima za družtveni organ izobilja gradiva, koje znatno na svojoj vrijednosti gubi ili posve zastari ako se list istom svaki drugi mjesec kao do sad izdava, to se mjesечно izdavanje tim više preporučuje, što su se financijalni odnosaši našega društva na toliko na bolje okrenuli da se u tu svrhu potrebni veći troškovi kod uredništva i kod tiskare, namiriti mogu.

17. Upravljujući odbor škontrovalo je družtvenu blagajnu dne 19. srpnja naime: tekuće prinose, utemeljiteljne prinose i pripomoćnu zakladu, zatim novčani ostatak iz prošlih godina, te je čitavo blagajničko rukovodstvo predsjedništva u redu pronašao.

Slavna glavna ovdje sabrana skupština suditi će po ovom izviešću na koliko je znao upravljujući odbor interes hrv.-slav. šumarskoga društva zastupati, a u smislu svoga zaključka iz odborske sjednice držane 21. siječnja t. g. polaze isti, s obzirom na ustanove § 13. novih po vis. kr. zem. vlasti odobrenih družtvenih pravilih, solidarno u oči ovdje sabrane VIII. glavne skupštine svoju čast i predlaže, da se uslijed skupštinskoga po istom odboru izradjenom programu poslije izpitivanja zaključnoga računa za 1883. ustanovljenja družtvenoga proračuna za 1885. i škontrovanje blagajne i družtvenih zaklada naime, zaklade utemeljiteljne i zaklade pripomoćne, u smislu napomenutoga § 13. predje na izbor novoga upravljujućega odbora.

U Zagrebu, 31. kolovoza 1884.

Dr. V. Köröskényi,
družtveni tajnik.

Odkuda sušaki?*

Čuo sam često puta, tužiti se seljačto — da se sušaci po hrastovih šumah godimice množe, i to tim više — čim se više sjeku ili vade.

Kako narod naš u svemu, tako je i u tome bistroum. Bezdvobjeno jest bo, da je ponajglavniji razlog sušenja stabala u hrastovih šuma, bez obzira na starost u samom neukom i pustolosom šumskom gospodarstvu takovih šuma.

Da je tome u istinu tako, imao sam sgodu i opeta u najnovije doba opaziti putujući diljem Hrvatske, te kojom mi zgodom palo više puta u oči, takovo rapidno sušenje hrastovih stabala, a osobito mi pri tom iztaknuti šumu, imovne obćine Cvetković (podžupanija jastrebarska), gdje mi se dapače i sam odbornik šumski potužio na to primjećujući; da će sada biti zlo i naopako, jer dočim jim neki ušenac hoće da tamani gorice, da im je šumu napala sušica,

Spomenuta šuma obćine Cvetković, zaprema prostor od blizu 3000 ralih. Visoka je hrastova šuma, leži u nizini, te je za proljeća izvrgnuta poplavi. Položaj i tlo povoljni su hrastu.

Starost šume jest 65—70 godina, debljina pojedinih stabala leži u prsnoj visini medju 30 i 40 cm. Šuma ta akoprem toli mlada, ipak je već na toliko proredjena, da poprečno tek 58 hrastovah dolazi po ral.

Da je šuma za prve mladosti ipak bila u sklopu, dokazuju mnogobrojni panjevi nalazeći se šumom. Nedvojbeno je nadalje, da se prigodom prebiranja i vadjenja hrašća, vazda liepše i krupnije hrašće sjeklo — to bo je ne samo prijalo ovlaštenikom, no polučila se tako i veća vrednost kod unovčivanja.

Isti postupak postoji žali bože još i dan danas, a posljedica se toga opaža ponajbolje na krošnjah hrašće, koje se napredno suši.

Čemu se ipak nije čuditi, jer je šuma kako rekosmo, razredjena do volje, a s toga i tlo posvemašnom izsušenju izvrgnuto, okolnost, za koju znamo, da hrašće podnipošto neprija. Osobito je nadalje napadnuto od sušice ono hrašće, koje je prije bivše u sklopu, na visoko uzrastlo, te koje je s toga visokog debla, a malene krošnje, najviše pako opaža se to sušenje na hrašću, koje je uzrastlo na južnoj strani šume, te s toga još većna sunčanoj žegi izvrženo.

Na takovom hrašću viditi je krošnju već i preko $\frac{1}{3}$ suhu, a samo ono hrašće nije još sušici podvrženo, koje je od mladosti bilo više na prostoru, te s toga kratkog debla i velike te razsirene krošnje, a s toga i kadro, sačuvati žilje od sunčanih zraka i vlažnim ga podržavati.

Za da još bolje predočim opreku medju naravno te svrsi shodno uzgojenom šumom i ovom prebranom, iztaknuti ēu tuj šumu „Ilovski lug“, vlastnost imovne obćine križevačke. Tamo nalazimo oveći kompleks do 100 godinah stare hrastove šume, koja je još u podpunom sklopu, tako, da na ral do 245 hrastovah, debljine (u prsnoj visini) 40 do 46 cm., dočim je visina istih do 30 metara, do vrha krošnje.

* Sušaki zove narod, suhovrha hrastova stabla, dočim pojав sam zove sušicom.

Ta šuma istog je položaja, kao i pre spomenuta Cvetkovićka šuma, pa ipak u njoj ma sve da je i znatno starija, nije opaziti sušakah. — Ali zato ne ima tuj ni onih plešina i progale kao u prve, niti tuj dopiru sunčani traci do tla, da ga suše, već sklop krošnjā podržaje jednoličnost vlage u tlu, što je glavna činjenica po razvoju hrastika.

Da je tome u istinu tako, dokazuju nam i sve ostale hrastove šume, u kojih je sklop uzčuvan, te gdje se po načelih umnog šumskog gospodarstva sjeće i progala.

Od tuda nadalje sledi zaklučak, da prekomjerno progalanje u hrastovih šumah, ponajglavniji razlog preotimanja sušice i sušaka u hrasticih.

Nu da, konservativno gospodarstvo, nit prija neukom seljačtvu, a čini se ni odnosnoj šumariji — u Cvetkovičah — seljak bo voli prebirati šumom — na tobožnji račun sušaka — jer mu pri tom netreba uzdržavati i ogradjivati zabrane, koje su mu pravi trn u oku, što bi se sve kod redovite sječe moralio koliko toliko raditi, niti je obćina prikraćena pašom, dapače to progalanje množa travu i korov po šumi.

Nu koja će biti tomu posljedica — biti će ta — da će i ta obćina za koju godinu ostati bez hrastove šume — neimajući pako šume — lišiti će se bome i šumara, u koliko bo joj bude težko smagati i porez, nekmo li plaća za šumarsko i čuvarsko osoblje. — Šumar dakle, koji takovo bezumno progalanje podržaje — sam sebe upropasćuje.

J. E.

Nacrt osnove zakona u podignuće ribarstva u kopnih vodah u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji.

Ribarstvo i šumarstvo u tiesnom su savezu, Zakon o podignuću ribarstva sjegurno jest zanimiv po svakog šumara, i stoga budi nam slobodno u slijedećem spomenuti odnosni po visokoj kr. zemalj. vladu, odjelu za unutarnje poslove, objelodanjeni naert, koji glasi:

§. 1.

Za dobe mriestenja nije nikomu slobodno loviti rību u kopnenih vodah, ter se u tu svrhu ustanavljuje sliedeća lovostaja:

a) Za bistranke (Steinforelle) ili za potočne pastrve, za pastrve riečke (Flussforelle) i zlatovke (Seeforelle) od 1. studena do 31. siječnja.

b) Za stulce (Huchen) od 1. ožujka do 15. travnja.

c) Na šarane [krape] (Karpfen) od 1. lipnja do konca srpnja.

d) Na ščuke (Hecht) od 1. veljače do konca svibnja.

e) Na smudje (Schill) od 1. travnja do konca svibnja.

f) Na linjake [liny] (Schleye) od 1. lipnja do konca srpnja.

g) Na somove (Wels, Waller) od 1. lipnja do konca srpnja.

h) Na ugore [jegulje] (Aal) od 1. prosinca do konca siječnja.

- i) Na kostreše [grgeče] (Barsch) od 1. ožujka do konca siječnja.
j) Manjke [menjake] (Aalrutte) od 1. prosinca do 1. siječnja.

S. 2.

Ribe što ih ribar za vrieme njihova mriestenja ulovi, ima isti oprezno opet u vodu baciti.

Ova ustanova netiče se onih vrstih ribe, koja se u svojih ribištih, — kao imenito zlatovke, glavatice i pastrve u gorskih jezerih — samo u vrieme mriještenja loviti može.

S. 3.

U slijedećih vodah, gdje živu pastrve zabranjuje se ribolov u obće od 1. studenog do 31. siječnja, i to: — — — — — — — — —

Što se tiče vodah, napomenutih u alineji drugoj §. 2. ove naredbe, valja pri ustanovljivanju ovakove lovostaje paziti na to, da se tim neizključi lov onakovih vrstih ribah, koje se samo za vrieme svoga mriestanja lovit mogu.

S. 4.

Za vrieme obće lovostaje u vodah, naznačenih u §. 3., nesmiju se nikakove ribolovne spreme, kao mreže, vrške (koševi), košare za ribe, lovke (pasti), škrinjur za hvatanje, u vodu metati i ako su od prije metnute, imadu se prije početka lovostaje odstraniti ili za ribolov neprikladnimi učiniti.

5.

Upravne oblasti prve molbe mogu ovlaštenikom ribolova, ili s njihovom privolom takodjer i drugim osobam dozvoliti iznimke od zabranah, sadržanih u §§. 2. i 4. u svrhu umjetnoga ribogaja, ili radi znanstvenih iztraživanja.

Isto tako može upravna oblast prve molbe prenavedenim osobam ribolov s ručnom udicom po danu, bez obzira na svrhu, za vrieme u §. 3. naznačene lovostaje, u toliko dozvoliti, u koliko to oblast, koja određuje lovostaju, dopustivimi pronadje.

Takova dozvola može se izdati samo za jednu lovostajnu periodu i vredi samo za onu vrst ribe, koja po §. 1. nepodpada pod lovostaju.

U ovih iznimnih slučajevih imadu upravne oblasti izdati na ime glaseće dozvolnice, u kojih je naznačena voda i ostale bitne točke dozvole.

86

Dinamit i drugi razprsnjive tvari, zatim ribolovne omotne jagode (Kokels-körner), kučibe [cielibube] (Krähenaugen) i slična omamljiva sredstva, napokom tako zvane bodye (Fischstecher) nesmiju se pri ribolovu upotrijeti.

U slučajevih dokazane potrebe može zemaljska vlada dozvoliti, da se upotrebe razprsniiive tvari.

§. 7.

Na splavnica i ustava (Wehrdurchlässe und Schleussen) nesmiju se vrške, skrinjice za hvatanje i ine spreme za ribji samolov nastavljati.

§. 8.

Osim lovilah, zabranjenih u §. 6. o. n., zabranjeno je: Pobijati ribe pod ledom, strieljati ih i nabadati, nastavljati im zamke, loviti ih vlakovi ili zapornimi mrežami. Samo kada se love ribe, koje neimaju više od 13 centimetara dužine, naime: krupatka (Rothauge), mali klen (Ellritze), babica [brkica] (Bartgradl), piškor [čikov] (Schlammbeisser), legbaba [bieloperka] (Steinbeisser), klen [Lauben] (Mühlkoppe), okun (Edelbarbe) i glavač (Gründling) dozvoljeno je loviti ih u mreže, na motke privezane s užjimi očima.

Dosadanje mreže, koje neodgovaraju gornjoj ustanovi, mogu se do konca 1885. rabiti.

§. 9.

Ustanove §§. 1—8, netiču se ribnjakah ni sličnih vodištah, koja su uređena zaradi ribarstva, bez razlike, da li su u savezu s kakovom prirodnom vodom ili ne.

§. 10.

Nitko nesmije loviti ribu bez ribolovne karte, dokazujuće njegovo pravo ribolova u dotičnoj vodi.

Samo za ribolov u ribnjacih, koji posvema leže u zatvorenih ili ogradjenih mjestih, kao n. pr. u vrtovih i perivojih, netreba imati ribolovnu kartu.

Ribolovnu kartu izdaje uviek na ime i na izvjestno vrieme, i to:

1. Za posjednike, zakupnike ili podzakupnike prava ribolova upravna oblast I. molbe.
2. Drugim osobam ovlaštenici pod 1. navedeni.
3. Za vode, u kojih za sada svaki čovjek, ili svaki član ili stanovnik jedne obćine loviti smije, glavar obalne obćine, nu tako, da se tim nepovredjuju zakonske ustanove, koje će se u svoje vrieme izdati glede prava ribolova u takovih vodah.

Obrazce za ribolovne karte ustanavljuje i obnaroduje zemaljska vlada.

§. 11.

Ribolovne karte izdaju se po obrazcima, sadržanih u prilogu k ovoj naredbi, i to: za posjednike i zakupnike ribolovnoga prava po obrazcu I.;* za treće osobe, kojim posjednici, ili zakupnici dopuste ribu loviti, ili ih za to naruče, po obrazcu II.; za ribolov u slobodnih ili obćinskim vodah, t. j. takovih, gdje sada još smije svatko, ili član, ili stanovnik jedne obćine ribu loviti, po obrazcu III.

Ribolovne karte po obrazcu I. izdaju se na vrieme od šest godinah, izim ako je zakup kraći, karte po obrazcu II. na vrieme, koje posjednik ili zakupnik dozvoli, ili naznači, ali ne prieko tri godine; one po obrazcu III. najviše na tri godine.

* Pristednje prostora radi izpustismo obrazec tiskanice.

§. 12.

Ribolovne karte i u §. 5. napomenute dozvolbenice imaju se javnim organom sigurnosti ili osobam, postavljenim za nadzor nad ribjimi vodama, bez izgovora odmah pokazati.

§. 13.

Ribolovne sprave, koje su u odsuću ribara ribam nastavljene, treba da su posebnim, obalnoj občini prijavljenim znakom providjene, po kojem se osoba ribara odmah pronaći dade.

§. 14.

Da se uzmogne uzdržati primjerena količina ribe, zabranjuje se prodavati ili u gospodinjicah podavati:

1. Sve u §. 1. naznačene vrsti ribe (i rakah) za vrieme tamo ustavljene lovostaje.

2. U nikoje doba godine :

bistranke ili potočne pastrve izpod 18 cmt. dužine od ustah do kraja repne peraje;

riečke pastrve izpod 26 cm. dužine od ustah do kraja repne peraje; zlatovke izpod 31 cm. od ustah do kraja repne peraje;

sulce izpod 31 cm. od ustah do kraja repne peraje;

manjke izpod 26 cm. dužine od ustah do kraja repne peraje;

somove izpod 37 cm. dužine od ustih do kraja repne peraje;

šarane izpod 25 cm. od ustah do kraja repne peraje;

plemenite rake sa razpetimi štipkami izpod 18 cm.;

šćuke izpod 26 cm. dužine od ustah do kraja repnih peraja;

omane (velike korene) [Alant] izpod 22 cm. dužine od ustah do kraja repne peraje;

klene (Altel)

platnice (Bleye)

mrene (Barbe)

kostriše (Barsch)

šuste (Brohse)

karase (Karäusche)

nostnice (Nase)

kraputke (Plötze)

linjake (Schleye)

ugrice (Zärthe)

izpod 22 centimetara dužine od ustah do kraja repne peraje.

§. 15.

Tko ima pravo ribolova smije vidre, sive čaplje i ostale ribam škodljive divlje živuće životinje u svojem ribištu ili u neposrednoj njegovoj blizini u svako doba i kojim god draga načinom, samo ne puškom uloviti ili ubiti; ovlaštenik lova nije vlastan tomu prigovarati, ali pridržano mu je razpolagati životinjom u takovih slučajevih ulovljenom ili ubitom.

Isto pravo imaju osobe, postavljene po ribolovnom ovlašteniku za nadzor njegova ribišta i po upravnoj oblasti kao takove potvrđjene; nadalje one osobe, kojim je uz posebnu dozvolu upravne oblasti ribolovni ovlaštenik za slučaj ili za vrieme povjerio lov ili ubijanje životinja, škodljivih ribarstvu.

Divlje race (patke) nesmije ovlaštenik ribolova ili njegovi ribari niti loviti niti ubijati.

Nikomu nije slobodno ugoniti marhu u ribišta za vriemena lovostaje, izuzev mesta gdje se marha navadno kupa.

§. 16.

Kada se dižu opasne posaonice, ili ine vrsti gradjevine, gdje je budi po obrtnom zakonu, ili inih postojećih propisih potrebita dozvola oblasti, moraju se dotičnoj razpravi prizvati takodjer i ribolovni ovlaštenici, čiji se obrazloženi prigovori primjereni uvažiti imaju.

Upravne oblasti imaju osim toga na zahtjev ribolovnoga ovlaštenika nastojati, da se pri uporabah vode, kod kojih nije nuždna dozvola oblasti, nečini ništa, što bi ribarstvu škoditi moglo, naročito se ima paziti da u mriestišta nitko nedira.

§. 17.

Prekršaje ove naredbe, u koliko nejma mjesata uporabi obćega kaznenoga zakona, kazne-upravne oblasti novčanom globom od pet do petdeset forintih, koja se kazna u ponovnih slučajevih, kao i onda ako je ribarstvo znamenito oštećeno i do sto forintih povisiti može.

U slučaju neutjerivosti globe ima se novčana globa promieniti u kazan zatvora, gdje se pet for. uzima za jedan dan.

Kod prekršaja ustanovah §§. 2., 4., 6., 7., 8. i 14. ima se u presudi kako protupropisno ulovljena riba, tako i proti propisu upotrijebljeno ribarsko orudje propalim proglašiti.

Novčane globe, kao i utržak od propalih ribah i ribarskog orudja teče u zakladu za promicanje gospodarskih svrha u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji.

Propalo ribarsko orudje, ako je zabranjene vrsti, ima se prije prodaje za daljnju porabu u zabranjenom obliku neupotrebivim učiniti.

§. 18.

Obćinsko poglavarstvo, kralj. oružništvo i riečki vidoci dužni su paziti na to, da se ustanove ovoga zakona obdržavaju, ter imaju opažene prekršaje prijavljivati upravnoj oblasti.

Istu dužnost imaju organi tržnoga redarstva obzirom na zabrane, navedene u §. 14. ove naredbe.

§. 19.

Ribolovni ovlaštenici i obćine vlastne su svoje za čuvanje inih interesah, menito gospodarstvenih i šumsko-gospodarstvenih kulturnih granah, brojeći ovamo

i lov, postavljene već čuvare upotrebiti za nadzor i zaštitu ribolova, te se u to ime imaju po upravnoj oblasti zapriseći po obrazcu, što će ga izdati zemaljska vlada.

Mogu isti takodjer postaviti i posebne čuvare za ribarstvo, te ih rapriseći dati, ako imaju sposobnosti, propisane za čuvanje poljskoga dobra.

Čuvari ribarstva uživaju ista prava i pogodnosti, koje su poljarom ujamčene zakonom o poljskom redarstvu od 5. siječnja 1871.

§. 20.

Organom, zvanim neposredno nadzirati ribarstvo u smislu ustanovah §. 18. i 19. prinadleži osobito pravo i dužnost:

- a) nadzirati u svom službenom području ribišta, zatim brane, zapore, naspie i t. d. u obće sve naprave tičuće se ribarstva;
- b) pretraživati ribarske čamce, barke (ribnjače) a tako i ribarske sprave;
- c) zaplijenjati ribe i ribarske sprave u slučajevih prekršaja §§. 2., 4., 6., 7., 8. i 14. ove naredbe.

§. 21.

Upravne oblasti prve molbe dužne su ustanove §§. 2., 4., 6., 7., 8., 10., 13., 14. i 17. ove naredbe svake godine kad je tomu najzgodnije vrieme, putem obalnih občina načinom proglašiti dati.

§. 22.

Ustanove ove naredbe valjaju ne samo za ribarstvo u užjem smislu, nego i za uporabe vode u svrhu gojitbe i lova vodnih životinja, imenito rakah, koje se učieniti kane, te nisu za lov pridržane.

Preotimanje krša u Hrvatskoj.

Nedavno imah priliku propovijediti, onaj dio naše domovine koji no se stere od Save do mora, duž Kranjske medje, a pri tom stecena opaženja priukahu me, da odlučih u tome listu, prosboriti koju ob onoj nemani i zatoru svake ljudske kulture i napredka — koju zovemo „Krašom.“ Do sada, bijasmo vikli, bar mi živući po gornjih i iztočnih krajevih domovine naše, smatrati kraško pitanje, manje više samo pitanjem obćim ili internacionalnim. Učili i razmatrali smo ga doduše i mi, nu tek samo interesa stvari radi, nu danas mogu pozitivno reći, da su dani jur brojeni, kad će ono, morat ma baš po svu Hrvatsku, postati i biti pitanjem životnim. Naša bo domovina u poslednje doba, u svojoj zapadnoj poli užasnom brzinom ogolječeće, prikazivajući nam odasvud, do sada zelenim sagom gora i šuma, zastrtu strašnu krašku neman. Pojavi takovog ogoljećivanja danas jur nalazimo već i u najbližoj blizini Zagreba. Tko nevjeruje neka se

samo prešeće, do gornjeg Stenjevca, do Ponikva (u zagrebačku Goru) gdje će naći sve tragove, pravog pravcatog Kraša, kao n. p. podzemne špilje, ponikve, jame, doline, uvale, podzemne vodurine, prodore, terra rosu itd. itd. Još jasnije pako predočuje se to ogoljećivanje u području političkih občina Podvrh, Plešivica, Severin, Ozalj, Bosiljevo itd. Počamši od Mrkoplja, Gomirja i Vrbovskog, diljem Kupe, Dobre, Gradne, Bregane itd. sve tamo do Ljubljane i Zagreba, danomice i na očigled oblastih, sve to većma nestaje težatbenog tla, nestaje šuma, a šnjimi i glavne obrane, protiva posljedicam ogoljećivanja, poplava i inih elementarnih nepogoda.

Stotine se hiljada godimice u susjedstvu našem jur troši i troši na pošumljenje goljetih u Primorju, Istri i Kranjskoj, a mi gledamo mirne ruke, kako nam se doma; uslijed nehajstva oblastih, siromaštva, neukosti i zlobe žiteljstva, istodobno na hiljadu jutara šumišta, pretvara u krše ili pašnike, a time opet u krš. Tko još nebi vjerovao neka ide, neka gleda — pa će naći, da nam peronije kadro napisati sve one grozote i vandalizam u pogledu šumsko-gospodarstvenom prije spomenutih krajeva. Obćinske šume jur sve su zatrte — a što još gorje one se već i parceliraju, obćine pako netom unovčuju i opustošuju do mile volje i ono malo gore, što im odprije možda još uzčuvano. Oblasti u mnogom nezaštičuju posjednika — dovoljno, neuko i materijalno propadajuće seljačtvo šume jedino pustoši, i tako napreduje pustoš baš orijaškim koraci. Da su krajevi područja občinah Severin, Bosiljevo i Ozalj za koje još prije desetak godina znamo, da bijahu bar velikim dielom pitomi, danas jur divlji, kršni i opušćeni, poznato je, nu da to isto jur i u okolišu Bistre, Stubice, Samobora, Mariendola, Sošica, da i samoga Zagreba biva, tomu se sjegurno mnogo naših drugovah nadao nije.

To je pojav neizmjerno žalostan, dokazujući manjkavosti naše šumarske, kao i političke uprave, u pogledu šumarsko-redarstvenom, zasvjedočujući nemoć šumarsko nadzornih i upravnih organa, kao i nedostatnost šumarskih zakona i institucija.

Ako li se pak čim prije neće ma i najstrože mjere poprimiti, za stati na put, tom nehajstvu, tom zlu — moglo bi još veće nestati zlo. Zahtievati to, sili nas borba za obstanak naroda — ljubav domovini i državljanska dužnost, — jer vrieme teče, a kraška se nemanje sve to više primiče srcu zemlje, ona napreduje i širi se, da nam još i ono malo dobra ugrabi što nam stoljeća i djeđovi sačuvaše, na plodnom tlu, šuma i gorica. Propadnu li nam tako još i sada postojeći, zadnji ostanci uljudbe, po rečenih krajevih, naši će potomci i opet moći reći, da je Hrvatska zemlja prosjaka i kamenja.

Spominjući silnu i preteću nam, tu pogibelj — ma sve da ju još ni izdaleka neocrtasmo u svoj svojoj užasi, držimo, da će oni koji su tome zvani — učiniti svoju, u korist sačuvanja šuma, podignuća šumskog gospodarstva i uljudbe gori rečenih kraških krajeva. Nu sve što se uradi, valja da se čim

prije i korienito poduzme, kako i na koji način pako, da se radi, pokazuju nam mnogobrojni primjeri inih država, a naročito i oni francuzke.

Ograničiti sjeću još postojećih šuma, pospješiti i osjegurati pomlad i uzgoj občinskih šuma i pašnika, i stati na put razdiobi, silnoj otimačini, kradji i haračenju šuma po žiteljstvu, to imade po našem mnenju biti prva cilj — svijuh — kojim budućnost i dobrobit zemlje na srcu leži. Napose pako treba jošte i spoznanje stvari, eneržije i sustavnosti u radnji. Dosadanja pasivnost i nerad — valja, da ustupe djelatnosti i učinom — jer svaki izgubljeni trenutak u tom smjeru, donaša nam neprocjenivu štetu — a da je u istinu tako tko nevjeruje neka gleda — pa će naći, kako nam diljem Hrvatske, u mjesto ubave gore, kamenje raste — koje nam narodu u svojih prodorih i kršu i stimi skopčanimi poslidicami — prolomi oblaka, bujicami, tučom i poplavami — pripravlja azil siromaštva, bide i neopisive pustoši.

Imade li u Hrvatskoj t. z. kotarskih šumara?

Upita me nedavno prijatelj, koji li naslov ide šumare, služeće u starom provincijalu, kod t. zv. urbarnih šumske imovnih občina, da li naslov občinski ili kotarski šumar.

Poznato je, da se u praksi rabe, sad jedan, onda opet i drugi naslov — jer se i u tom, kao što i u obče u t. zv. šumarsko občinske uprave urbanskih občina, radi bez sustava i načela. — Toli u službenih odpisih i odluka koli i inače, njekako se voli to osoblje nazivati kotarskim šumari no občinskim, a naročito to čine rado one oblasti, koje pod njekakvim nazivom kotarskih šumara, te občinske šumare, upotrebljuju za pisarske poslove svojih ureda, odtudjujući ga tako zvanju i zadaći. Občinskog bo šumara je djelatnost poglavito vanjska — njegovo je mjesto riedkimi iznimkami vani — u šumi, podnipošto pako u podžupanijskoj pisarni. — Piskaranjem niti se šume nadziru, nit čuvaju, niti goje — občinski šumar koji barem dve trećine doba godine, neproboravi po svojih šuma, podnipošto neodgovara svome zadatku, niti je kadar vršiti svoje dužnosti. — Pitati će tkogod — u kojemli je to savezu, sa gori iztaknutim pitanjem — pa ipak jest. — Jer se naziv kotarski šumar — ponajglavnije danas žali bože samo za to uporabljuje, da se občinski šumari — uzmognu po stanovitih oblastih uporabljivati u svrhe — koje nipošto u njihov propisani djelokrug nespadaju.

Ili zar je taj naziv — možda odmogao ma i kojoj tegobi tog osoblja? — Zar se naši občinski šumari, možda tamo gdje ih zovu, ili gdje se sami nazivaju kotarskimi šumari, redovito plačaju? Zar im je zato osjegurana mirovinja? — Mi toga bar neznamo. Nesretnik naš občinski šumar, ne samo, da uz postojeće odnošaje, još uvjek nezna danas, od česa će sutra on i obitelj mu živiti, već on kako gori iztaknusmo, nezna u istinu često ni čij je, ni kako da se zove.

Pa ipak u koliko znamo postojeći zakoni i naredbe tičuće se urbano občinske šumarske uprave, nepoznaju nigdje ko-

tarskih šumara, a dosljedno tome neprispada nijednomu kod urbarnih občina služećem šumaru, drugi naslov, van „občinski šumar.“

Naziv kotarski šumar, u tom je slučaju nekorektan a i neumjestan.

Uprava i gospodarenje sa občinskim šumama u t. zv. starom provincijalu Hrvatske i Slavonije, temelji se na ustanova poznate privremene naredbe kr. hrvat. slav. dalm. zemaljske vlade od 4. ožujka 1871. br. 2144.

U § 2. te naredbe pako nalazimo, sliedeću ustanovu:

„Nadzor nad upravom i gospodarenjem po občinskih šumah, vrši kr. zemaljska vlada, preko županija kroz organe postavljene za upravu občinskih šuma.

Takovi organi jesu:

1. Sedam županijskih nadšumara,
2. občinski šumari,
3. občinski lugari.

U § 6. iste naredbe pako stoji: Svaka občina koja znatniji posied imade dužna je postaviti posebnog občinskog šumara.

Isto tako glasi § 24.; občinske šumare izbiraju občine, u sjednici zakonitog svog zastupstva, većinom glasova, a potvrđuju ih veliki župani, uz opredjeljenje sjedišta im u upravnom kotaru.

U § 26. opet se kaže: Plače i ine ožitke občinskih šumara i lugara ustanovljuju občine.

U § 27. — Županijskim nadšumarom i občinskim šumarom može samo onaj biti, koji je iz šumarskih znanosti položio državni izpit.

U § 29. pako veli se, ako občine u roku po političkoj oblasti ustanovljrenom šumare i lugare neizaberu, a ni plače i ine užitke istih ne ustanove, to ćeju tad političke oblasti (podžupanijske) občinske lugare imenovati, a na predlog podžupanija, imenovat će občinske šumare veliki župani, županijske skupštine pako, opredeliti će plače i ine užitke kao občinskih šumara tako i lugara.

Istim se načinom nadalje u §§ 38. i 39. iste naredbe nabrajaju i dužnosti tih občinskih šumara.

Vidimo dakle, da u istinu kotarskih šumara, urbano občinska šumarska uprava nepoznaje, i da onim šumarom, kojim je u smislu naredbe od 4. ožujka 1871. br. 2144. povjereni neposredno gospodarenje sa občinskim šumama, pripada jedino naslov „občinskih šumara.“

Konačno pako budi nam reći, da je po našemu uvjerenju zaludo, nazivati občinske šumare, kotarskim, dok to nejma ine svrhe, van da se isti odtudaju onim koji ih namještaju, plačaju a sjegurno i potrebuju, a to su občine.

Občinskim je šumarom točno označen djelokrug, medju koji pako sjegurno nespada sve ono što se istim danas, na račun naslova njekakovih kotarskih šumara naprtjuje, na uštrb zvanju i zadatku kao i uspjeha službovanja jim.

Občinski šumar marljiv i sviestan u službi, hoteći izpunjavati §§. 38. i 39. rečene naredbe, propisane mu dužnosti, (uz današnje šumsko - gospodarske odnosa je urbano občinskih šuma i ogromnog podčinjenog mu područja), sjegurno će u tom radu nalaziti tolikog i tako raznoliko poslovanje, da mu neće doći vremena inakim radnjam, ponajmanje pako onakovim, kakove no mu se danas na račun naslova „kotarski“ prečesto dodjeljuju. A baš zaoto jer su nam sve te okolnosti poznate, te što znamo, da se jedino od te rieči „kotarski“ izvadaju konsequencije, koje ne mogu imati druge svrhe, van da i onako jur dosta poremećene odnose urbansko - občinske šumarske uprave, još i većma pomute, uzesmo tuj zgodu spomenuto razpraviti.

Občinski su šumari nužni, oni su nadalje i naravna konsequencija postojanja občinske autonomije u našoj domovini, a baš zato im treba osigurati obstanak i bit, toli u materijalnom, koli u moralnom pogledu, treba li pako van tih občinskih šumara zemlji osim jur u tu svrhu namještenih sedam t. z. kr. žup. nadšumara, još i drugih političkih (kotarskih, podžupanijskih) šumarskih vještaka, a ono neka se takovi i namještate, nu ne na trošak pojedinaca (občina) već na trošak zemlje. Dokle pako občine same svoje šumare plaćati imadu, dotle ih ovi imadu takodjer i izključivo služiti. Ponajmanje pako dužne su občine plaćati njekakve t. z. kotarske šumare, koji u istinu kod njekih podžupanja jedino zaostatke stanovitih organa rešavati imadu. Toliko na uvaženje onim, koji bi radi jedno — na najveći uštrb drugog. —c.

Nov zakon o neposrednom porezu u kr. Srbiji i poljska privreda.*

Po jednom starom zakonu o porezu, koji je izdan od 2. Oktobra 1864. u Srbiji je sve do sada postojao razrez danka po „imovnom stanju.“ To imovno stanje ocenjivali su opštinski odbori, koji su ujedno sve gradjanstvo što pripada dotičnoj opštini, podelili u klase po imućnosti. Država je tražila od opštine na svaku „poresku glavu“ polugodišnje po 15—16 dinara; i ova osnovna stopa danka zvala se: glavnica. Svi gradjani, koji su po oceni odborskoj po imućnosti dolazili u sredini, plaćali su ovu glavnici; oni pak, koji su se računali medju imućnije, bogatije, plaćali su porez „nad glavnicom“, a oni, koji su se računali medju siromašnije, plaćali su „izpod glavnice.“ Glavnica sačinjavala je za sebe samo jednu klasu; a one druge dve podele delile su se na više klasa, po kojima je plaćanje srazmerno sve više ili sve manje od glavnice bilo, tako da su dakle imućniji obteretivani i onim manjkom, koji sirotinje do glavnice nisu mogli da plaćaju. No ipak bilo je i ograničenja, do koje stope mogu se bogataši porezom obteretiti. Tako u Beogradu, gde ima polumilionara i milionara, nije se mogao gradjanin obteretiti većim godišnjim dankom (ma-

* Opazka uredništva. Ovaj članak primisno od vrlo štovanog prijatelja družtvu u Beogradu, a iznimno pridržasmo i prvotni pravopis.

ximum) od 303.12 din.! A po selima bilo je opet poreskih glavâ, koje su plaćale državi danka po 8 din. godišnje!

Već po odavna je u žurnalistici pa i u Narodnoj skupštini podizan glas protiv ovog koliko nepravičnog, toliko nesavremenog sistema poreza. Nepravičnost bila je poglavito u tome, što su imućni gradjani maximumom plaćanja zaštićeni i što je u obše razređivanje išlo vrlo površno i od oka, te je mnogima usled toga učinjena nepravda, a drugi su opet manje obterećivani no što bi trebalo po njihovom imovnom stanju. Nesavremen bio je s toga, što su državni razходi naglo rasli, dok uvećavanje prihoda od poreza išlo je vrlo sporo, sa uvećanjem naselja, te je država za bilansovanje budžeta pribegavala različnim posrednim porezima, koji se opet u narodu vrlo nepovoljno primaju.

Vodeći o svemu ovom računa, današnja vlada kraljevine pregla je bila da pitanje o neposrednom porezu, koje je najvećma interesovalo svu zemlju i sve političke partije, uzme u rešenje. Projekt novog zakona o neposrednom porezu bio je jedan od najvažnijih predmeta rada ovogodišnje sesije narodne skupštine, koja je nastojala bila da nov sistem poreza odgovori i boljoj pravici i suvremenim državnim potrebama, a i da bude u suglasu sa privrednom snagom narodnom. Predjašnji sistem u osnovi je izmenjen; i u mesto jednog poreza „na glavu“, po novom „zakonu o neposrednom porezu“, plaćat će se pet vrsti poreza, i to: na zemljište, na zgrade, na prinos od kapitala, na prihod od rada i na ličnost. Zakon ovaj počet će da važi od iduće računske godine (1. Novem. po st. k.), a donde imaće naročite komisije da izvrše popis (bonitiranje) imanja u ljudstva.

Specijalno za poljsku privrodu i šumarstvo ovaj zakon sadržava ove odredbe:

Zemljišta, na koja se plaća porez po ovom zakonu dele se u pet redova (razreda):

a) u prvi red dolaze zemljišta po varošima (gradovima) i varošicama (tržištima); pa onda baštne i baštovandžinice (povrtnjaci), i na ova zemljišta ima se plaćati na godinu 8 dinara od hektara;

b) u drugi red spadaju sva ona zemljišta, na kojima se seje ili se može uspehom sejati kukuruz i ozimo žito, ili se gaji vinograd, bez obzira da li su i čime ove zemlje zasejane ili zasadnjene ili ne, i za njih ima se plaćati na godinu 4 dinara od hekt.;

c) u treći red dolaze sva zemljišta, na kojima se seje ili može da seje kukuruz i jara žita. Zemljišta ovog reda postoje na visinama, stranama, bregovima i podnožjama planinskim, i na njih ima se plaćati po 3 din. od hekt.;

d) u četvrti red dolaze sva zemljišta, na kojima se seju samo jare strmine, pa i od ovih pšenica sa nesigurnošću, i na njih ima se platiti godišnje po 2 din. od hekt.;

e) u peti red dolaze sva ostala zemljišta, i na njih ima se plaćati godišnje po 1 din. od hekt.

Zemljišta pod šumom dolaze u onaj red, u koji dolaze zemljišta na kojima su one rasle i postoje; a ima se plaćati na godinu u hektar:

na zemljište drugog reda po 3 din.

 " " trećeg " " 2 "

na zemljište četvrtog reda po 1 din.

 " " petog " " 0·60 "

No na absolutno šumska zemljišta, ako se održavaju pod šumom ne plaća se ništa.

Utrine i javni ispusti dele se u četiri vrste; i na njih se ima plaćati u ime poreza na godinu i hetar:

po 2 din. na one, koji su na zemljištima drugog reda;

po 1·50 din. na one, koji su na zemljištima trećega reda;

po 1 din. na one, koji su na zemljištima četvrtog reda, i

po 0·50 din. na one, koji su na zemljištima petog reda.

Ovaj porez plaćat će opštine, pa će ga one razporedjivati i naplaćivati od onih, koji stoku na opštinskim utrinama i ispustima pasu i to prema broju i vrsti stoke.

Delovi od hektara, ako su manji od āra ne uzimaju se pri obterećivanju a oni što su ār ili veći od toga, obterećivat će se po srazmerici veličine.

A od plaćanja poreza oslobođena su sa svim zemljišta: državna, osim onih, koja privatni bez naknade upotrebljuju za ispašu stoke; dalje, — urvine, potoci, putovi i reke, neupotrebljive baruštine, nepristupni i ni za što neupotrebljivi krševi; zemljišta doseljenika iz inostranstva za prve dve godine i dr.

Jedna vrlo značajna odredba ovog zakona jeste i ta, da je ministar finan- cije ovlašćen, da može zemljišta, sa kojih su usevi stradali od elementarnih nepogoda spustiti za onu godinu u prvu nižu poresku klasu, a zemljišta poslednje klase oslobođiti do polovine poreza.

Poljoprivredne **zgrade**, ako se ne izdaju pod kiriju, oslobođene su od svakog poreza. Isto tako i sušnice za voće, a imeno šljive.

Na posletku zakonodavac nije predviđao da i seoskim zadrugama, tim najčešćim čuvarima narodnosti i odgojivačima vrlina narodnih pod Turcima, toj osnovici narodnog privrednog stanja u ona doba, dà takodje neke povlastice, te da bi se zadržale od raspadanja, jer je za ekonomno stanje naše za poljoprivredni napredak naš i danas zadružna preko potrebna. Ta povlastica stavljena je kod „poreza na ličnost“; a na ime, u čl. 60. zakona stoji odredba, da „gde je imanje zadružno, pa s toga plaćanje neposrednih poreza pada samo na starešine zadruge, tu će lični porez plaćati članovi zadruge u pola onoliko, koliko dolazi na starešinu da plaća u ime ovog poreza.“

Sad je prvo na redu, da se popis izvrši. No kako zemljišta u Srbiji nisu katastrirana, to će bonitiranje ići poteže i izvesno je da se zamišlena pravica ne može u prvi mah da postigne. Svakojako biće opet bolje no dojako.

Šumarsko tehničko osoblje političke uprave u Cislajtaniji.

Pitanje položaja šumarsko tehničkog osoblja političke uprave i djelokruga mu, počelo se u najnovije doba i u nas razglabati,* neupličući se za sada u odnosne razpre, držimo ipak, da će biti u interesu stvari, ako na ovom mjestu spomenemo, naredbu ministarstva poljoprivrede u Beču, od 27. srpnja 1883., kojom bje označen zadatak šumarsko-tehničkog osoblja, političke uprave onkraj Leithe, koje osoblje pogledom na svrhu i zvanje po prilici položaj naših t. z. kr. županijskih nadšumara zauzimlje. Spomenuta naredba glasi:**

§ 1. Zadaća šumarsko-tehničkog osoblja političke uprave jest:

1. Pomagati političke oblasti, kod vršenja državnog šumarskog nadzora i provadjanja šumarstva se tičućih zakona i naredaba u obće, a naročito i strukovnjačkim savjetom, bezprestanim motrenjem i uočivanjem šumarskih odnošaja, ter prijavljivanjem pri tom opaženih protupravnosti;

2. Pospješivanje šumskog uzgoja poukom takovih šumovlastnika, kojim jest takova poduka i uputa potrebita, ter preporučivanjem onih mjera i napremica, koje bi mogle služiti za podignuće šumarstva i šumarskih odnošaja;

3. U slučajevih § 7. rukovoditi ili upravljati šumama stanovite vrste;

4. Izpunjavati sve one zadatke, koji se tom osoblju budu u buduće posebnimi zakoni ili naredbama naročito dopitali;

5. Šumarsko se tehničkom osoblju po političkih oblastih može nadalje povjeriti, takodjer i samostalno vodjenje povjerenstvenih mjestnih iztraživanja, u poslovih tičućih se njihovog službovnog djelokruga.

Potanji propisi, u pogledu načina i slučajeva, po kojih bude šumarsko tehničko osoblje političke uprave, toli u administrativnom, koli tehničkom pogledu, kod izpunjavanja svojih dužnosti postupati imalo, izdati će se obzirom na postojeće različnosti šumarskih odnošaja, u pojedinih upravnih područjih, u za ta područja naposeb izdati se imajućih službovnih naputcih i tehničkih službovnih propisih.

§ 2. Političke oblasti, nisu vlastne dodieljeno jim šumarsko-tehničko osoblje upotrebljivati u druge svrhe, van u svrhe u § 1. spomenutih službovanja, odnosno u poslovih i razprava, koji sa šumarstvom ili u s onima u § 1. br. 4 spomenutima dužnostima u savezu stoe.

U svih poslovih, odnosećih se na službeni djelokrug tog osoblja, imade se šumskom tehniku pružiti zgoda, da svoje strukovno stanovište označiti može.

Osobito se pako imadu, u svojstvu zemaljskih šumarskih nadzornika služeći šumarski tehnicici, svim u takovih poslovih kod političkih zemaljskih oblastih obdržavajućih se kolegialnim vjećanjem prizivati kao votanti.

* Vidi: „Mjesečnik pravnjčkoga društva,“ svez. I. g. 1884. — „Sloboda“ br. 116 od g. 1884.

** Vidi: Zentralblatt f. d. g. Forstwesen g. 1883. str. 553.

§ 3. Šumarsko tehničko osoblje političke uprave se sastoji:

1. od zvaničnih šumarskih tehnika i nadlugaru političke uprave, polag ustanova priloga 1.;

2. od onih šumarskih tehnika državne šumarske uprave, koji će se pod jedno političkim oblastim dodieliti;

3. od privatnih šumarskih tehnika, kojim će se na temelju dragovoljnog preuzeća, najmanje u § 1. br. 1 i 2 spomenuta poslovanja u začastnom svojstvu povjeriti, te koji će vršenje te službe po najboljem zvanju i savjeti obećati.

Pod brojem 2 i 3 označeni šumski tehničari, služe se prigodom svojih funkcija u šumarsko-tehničkoj službi kod političke uprave naslovom c. k. delegirani šumsko nadzorni povjerenik, dobivajući sa tim poslovanjem skopčane izdatke, stanovitu, razmijerno povjerenom jim nadzornom okružju i ostalim mjerodavnim odnošajem, ustavljenu paušalnu nagradu.

§ 4. Dodjeljivanje zvaničnih šumarskih tehnika i nadlugaru političkim oblastim pojedinih upravnih okružja označeno je u prilogu II uz pridržanje onih svojevre-menih promjena, kojih se potreba možebit kasnije uzpostavila bude, ter koje će ministar poljoprivrede onda upravnim putem odrediti.

Sjedišta šumarskih tehnika i mjesto, koji će imat službovati u okružjib, kao i njihov obseg, ustanoviti će po predlogu namjestnika ministar poljoprivrede.

Kad se koje mjesto popuniti imade, to se natječaj za popunjena, ako li ministar poljoprivrede za pojedine slučajeve nebi drugačije odredio, po namjestničtvu, vazda za najniži dnevni razred t. j. kod popunjena mesta zemaljskog šumskog nadzornika za osmi, kod ostalih šumarsko-tehničkih činovničkih mesta pako za 10 dnevni razred, a kod nadlugaru za treći razred razpisati imade.

Šumarske tehnike sa šestim dnevnim razredom, imenuje Njegovo Veličanstvo, ostale šumske tehnike pako ministarstvo poljoprivrede.

Nadlugaru imenuje namjestnik uz naknadnu prijavu ministarstvu; promaknuće nadlugaru u višji platežni razred sledi putem namjestničtva, u kojeg području služi, po ministru poljoprivrede.

§ 5 Počamši od 1. siječnja 1885. morat će svi oni, koji će hteti stupiti u službu činovnika šumarsko tehničkog, kod političke uprave, izuzam one koji, prigodom proglašenja te naredbe jur službuju, dokazati, da su sposobljenje za šumarsko-tehničku službu u državnih šuma, stekli tomu propisanim načinom, te da su najmanje kroz pet godina sproveli gospodareć u državnih šuma ili pako kod većih privatnih šumskih gospodarstva.

Do 1. siječnja 1885. pako, dovoljno je, da se kandidat izkaže svjedočbom da je stekao sposobljenje za samostalnu šumarsku upravu, u smislu ministerialne naredbe od 16. siječnja 1856., te da je osim toga bar kroz pet godina bio u praksi.

Želeći polučiti mjesto nadlugaru, imadu dokazati svoje sposobljenje za čuvarsku i tehničku pomočnu službu, u smislu ministerialne naredbe od 16. siječnja 1850. Lugarske službe spadaju medju onakove, koje su glasom naredbe

ministarstva za zemaljsku obranu od 19. travnja 1872. pričuvane za izslužene podčastnike.

§ 6. namještenje u § 3. br. 2 i 3 spomenutih šumarskih tehniku za delegirane šumarsko nadzorne povjerenike za stanovito njeko okružje, sledi na predlog namjestnika po ministru poljoprivrede, u koliko se pako pri tom radi ob uporabi šumarskih tehniku državne šumarske uprave, imat će se prije postići sporazumak sa odnosnim šumarskim ravnateljstvom.

Istim načinom ustanovit će se tim šumarskim tehnikom, pripadajuće paušalne odštete, unutar u tu svrhu razpoloživih sredstva.

U slučajevih, kada se radi o bud privatnih ili erarskih šumah povjerenih gospodarenju delegiranog šumarsko-nadzornog povjerenika, imati će se politička oblast, u svrhu potrebne šumarsko tehničke podpore, обратiti na najbližeg stalnog šumarskog tehniku političke uprave.

§ 7. U šumarsko tehničkoj službi političke uprave stojećim državnim kao i privatnim šumarom, može se, nu posliednjim samo uz privolu ministra za poljoprivredu, povjeriti takodjer i gospodarenje občinskih, zadružnih i inih šumah, ako je u obće takov prenos rukovodjenja šumske gospodarske uprave, od šumovlastnika inim osobam, zakonom opravdano, te ako li takov prenos djelovanja moguć bez uštrba po ino u § 1. tim šumarskim tehnikom dopitanih dužnosti.

Kod dodieljivanja takovih posala, šumarskim tehnikom političke uprave, treba paziti;

1. da se primjерeno gospodarenju šuma, odgovarejući broj (gospodarskog i lugarskog) osoblja, namjesti načinom takovim, da bude isto neodvisno od samih šumovlastnika t. j. da se bud iz zemaljskih, bud pako inih sredstva uzdržavalo bude, a isto tako da bude šumskim upraviteljem neposredno podčinjeno.

2. Šumske gospodarske osnove imat će se takodjer, u koliko takove nebi mogli prije spomenuti šumski tehniči, kao šumski upravitelji sastaviti, bez uštrba po svoje inake poslove, unutar od slučaja do slučaja utanačenog razdobja, iz zemaljskih ili inih sredstva dati sastaviti.

Tim se šumarskim tehnikom može nadalje po ministru poljoprivrede povjeriti takodjer i uprava, u njihovom području nalazećih se erarskih šumskih čestica.

§ 8. Zvanični šumarski tehniči političke uprave, podčinjeni su toli u službovnom koli i disciplinarnom pogledu neposredno predstojniku one političke oblasti, u čiji status osoblja spadaju, a u posliednjem redu ministarstvu poljoprivrede.

Što se pako onih tiče, koji u status osoblja političkih kotarskih oblasti spadaju, to pripada dotičnom zemaljskom šumskom nadzorniku, da sudjeluje kod nadzora i razsudjivanja njihove službene djelatnosti, kao i da kod rješavanja osobnih pitanja svoju rekne, te je podjedno dužan i zvan, da se nastoji prigodom svojih službenih putovanja upoznati s delatnošću tih šumarskih tehniku, kao što i ob temeljitosti eventualnih prijava, mnenja i predloga njihovih,

ter ob poduzetih odnosnih mjera po kotarskih oblastih, odnosna izvješća u tom pogledu podnosi zemaljski šumski nadzornik namjestniku.

Poslednja se ustanova odnosi takodjer; na djelatnost delegiranih šumsko-nadzornih povjerenika, odnosno kotarskih oblastih, kojom se takovi pridieljuju.

Pogledom na one šumske tehnike, koji pripadaju državnoj šumskoj upravi, imade u slučajevih možebitnih disciplinarnih odredaba, istim predpostavljeno šumarsko ravnateljstvo uredovati, tiče li se takov slučaj pako privatnih šumskih tehnika, to se imade eventualno u ministra poljoprivrede zatražiti, dignuće njihovo od službe delegiranog šumsko-nadzornog povjerenika, a u osobito prešnih slučajevih može takovo dignuće, uz naknadno odobrenje ministra, odrediti i sam namjestnik.

Lugari podčinjeni su šumskim tehnikom, kojim su pridieljeni, a u disciplinarnom pogledu podpadaju predstojniku nadležne kotarske oblasti.

§ 9. Dok se neizda, na koncu § 1. spomenuti službeni naputak, odnosno do svrsi shodne revizije za šumske tehnike političke uprave jur postojećih službenih naputaka, ostaju takovi u krieposti.

Dodatak I.

A. Šumarski tehnici kao zemaljsko-šumarski nadzornici kod političkih zemaljskih oblastih i kod c. kr. dvorskog savjetnika u Trientu.

2 Šumarska nadsavjetnika VI. dnevnoga razreda.

5 Šumarskih savjetnika VII. " "

7 Šumarskih nadpovjerenika VIII. " "

B. Šumarski tehnici dodieljeni neposredno zemaljskim šumarskim nadzornikom, kao i po vani:

50 šumarsko-nadzornih povjerenika IX. dnevnoga razreda.

55 šumarsko-nadzornih pristava X. dnevnoga razreda.

C. Lugari (spadajući medju sluge):

10 nadlugar I. razreda sa 500 for. plaće,

20 lugara II. " sa 400 " "

22 lugara III. " sa 300 " "

Opazka: Ad A i B aktivni doplatci odmjereni su prema dnevnomu redu, u smislu ustanovah zakona od 15. travnja 1873. (D. v. l. br. 47). Osim toga pripada tim šumarskim tehnikom paušal, za preduzimati imajuća službena putovanja, u smislu naputka i u obsegu podčinjenog im okružja, nadalje paušal za pisarnečke i uredske prostorije, pobliže o tih paušalih ustanovit se međutim upravnim putem.

Ad C. Aktivni doplatci imaju se izplaćivati u smislu ustanovah zakona od 15. travnja 1873. Lugarsko osoblje dobivat će osim toga posebni paušal, u svrhu pokrića troškova vožnje i obilaženja kotarom, u smislu naputka, isto tako i za uredske i pisarnečke potrebštine, kao nabavu monture, što se međutim takodjer bude pobliže još upravnim putem odredilo.

Dodatak II.

Dodeljenje zvaničnih šumarskih tehnika i luga političkoj upravi po pojedinih upravnih područjih.

Tekući broj	Zemlja	Zemaljski šumarski nadzornika	Šumarski tehničari dodeljeni budžetom, šumarskim nadzornikom, budžetom, oblastim	Ukupno	Lugara	Opozka.
1	Dolnja Austrija	1	2	3	2	
2	Gornja Austrija	1	3	4	1	
3	Salzburžka	1	2	3		
4	Tirol i Voralberg	2	50	52		
5	Štajerska	1	6	7	7	
6	Koruška	1	4	5	8	
7	Kranjska	1	4	5	10	
8	Primorje	1	7	8	15	
9	Dalmacija	1	8	9	4	
10	Česka	1	6	7		
11	Moravska*	1	3	4		
12	Šlezka*	—	—	—		
13	Galicija	1	7	8		
14	Bukovina	1	3	4		
	Ukupno . . .	14	105	119	52	

* Zemaljski šumarski nadzornik kod načelnika u Brnu, obavljaju podjedno poslove zemaljskog šumarskog nadzornika u Tropavi.

O potreboći vode šumskog drvlja.*

Priobćuje J. K.

Mnogogodišnja izkustva poučiše šumara, da od sviju vrsti drvlja: jaseni, jalše, briesti i neke vrbe najviše vode potrebuju; iza njih da slijede javori, lipe, topole, grabi, bukve i hrastovi; jele, omorike i ariši, zahtievaju i svježe, friško tlo, a jedini bori i breze zadovoljuju se i suhom stojbinom. Nužna množina vode, koju drvlje potrebaju, nije još po pojedinih vrsti drveća sigurno ustavljena, te je od priče nužde, da se stupanj vlage za razno šumsko drvlje na točan način opredjeli. Sliedeća obćenita razmatranja o funkciji vode u drvlju

* (Ovu razpravu napisao je prof. Dr. Ebermayer u Monakovu povodom očjene djela Dr. Hochnela: „Untersuchungen über den Wasserverbrauch der Holzgewächse mit Beziehung auf die metereologischen Faktoren.“)

neka budu putokazom, kojim bi se načinom i methodom najlaglje do željene svrhe doći moglo.

Sva voda, koju sitne žilice tlu izsisaju, spoji se u gornjem (vanjskom, nadzemnom) dielu stabla u jaku bujie, koja se (valjda pritiskom uzduha) digne u krošnje, medju grane se porezdieli, te se napokon odavde u tankih trakovih kroz petlje i žiljevљe lišća po klorofilnih stanicah lišća razprostrani. Od jednog diela te vode tvori se stanični sok i organsična sastojina bilja, nu veći dio vode izpline iz klorofilnih stanica u nevidivoj pari putem intercelularnog prostora, te prelazi odavde kroz milijune sićušnih otvora, koji se većinom na dolnoj plohi lista nalaze, u atmosferički zrak. Kod starijeg lišća je izblapljivanje vode na gornju plohu (lista) relativno dosta neznatno.

Ta „transpiracija“ lišća prouzrokovana i podržavana sunčanim traci i okolišnom toplinom jest za vreme vegetacije tolika, da bi se izparivana voda, kad bi vidljiva bila, u slici oblačne pare vrh šume vidjeti morala. Množina vode, koju dravlje na taj način za vreme vegetacije danimice gubi, razna je, te ovisi o vrsti drveća, o vremenu i stojbini. U normalnom stanju dobavljaju sitne žilice deblu i lišću iznova svu transpiracijom izgubljenu vodu. Ako tlo nije u stanju drviju nuždnu množinu vode nadomiriti, to se kod istog (drvila) umanji proizvodjanje organskih substancija, ono zaostaje u svom razvitku i rastu, akoprem se na oko neda nikakovo bolestno stanje opaziti. Usuprot je (pod istimi klimatičnim odnošajima) i visinorast i drvna produkcija to veća, što je tlo svježije i hranivije. Za neprekidne ljetne žege može transpiracija tolika biti, da mlade biljke plitkog korenja, ako tlo nije kadro nuždnom ih vodom podmiriti, uslijed toga venu, suše se i ginu. I osušene vršike starih, jako progoljenih hrastika dolaze od slabo vlažnoga tla. (Istinitost tog stavka moramo podvojiti. Opazka prevodioca.).

Koliko biljka na produktivnoj snazi i razvitku se uslijed pomanjkanja vode gubi, to je Helbriegel s brojevi dokazao na žitu, raži i zobi. Iz njegovih izražavanja doznajemo, da je proizvodjanje organskih tvari tim neznatnije, čim je tlo manje vlažno; isto tako, da biljke u vlažnom tlu 2—4 puta više organskih tvari tvore, nego li u suhom. Nu to proizvodjanje organskih tvari ima svoju granicu, te opet pada, ako je bogatstvo vode u tlu neki stanoviti stupanj prekoračilo.

Iz tih činjenica i iz praktičnog izkustva sledi; da uz pogodne inače stojbinske odnošaje normalni razvitak biljina i obilatije proizvodjanje organskih tvari, po tom i veći drveni prihod od neke stanovite množine vode ovisi. Za toplih, sušnih godina ne dobivaju biljne od tla toliko vode, koliko za vlažnih godina, s toga baca jedno te isto tlo za kišnih godina puno veći prihod, nego za sušnih. Mineralnim tvarima bogatija stojbina baca pod inače jednakim odnošajima veći prihod, nego li siromašnije tlo. Dosad se držalo, da je pomanjkanje hranivih soli većim uzrokom mršavu tlu, nego li je pomanjkanje vode, ne prislujući ovoj zadnjoj onu važnost, koja ju ide. Ali baš u šumskom gospodarstvu

držalo se oduviek, i to punim pravom, mnogo do zalihe vode u tlu, akoprem se nije znalo protumačiti, odkle to povoljno djelovanje vlažna tla polazi.

Veća ili manja potreboća vode svega drvlja i bilina ovisi o krepčini transpiracije; jer što više vode lišće transpiracijom gubi, tim više mora je iz tla izvlačiti, jer bi u protivnom slučaju u svom normalnom razvitu zaostati moralo. Saznamo li za količinu transpiracije pojedinog stabla, to ćemo za cieło odmah znati, koliko vlage ono traži i potrebuje. Kako iz Hoechne lovih izraživanja proizlazi, veoma je težko absolutnu količinu transpiracije našeg drvila ustaviti, — kod većeg drvila je to uprav skoro nemoguće. Na količinu transpiracije upliva toliko vanjskih faktora, da jedna te ista bilina, na drugom mjestu, na drugom tlu, pod drugim podnebjem i vremenom toli nejednako množinu vode izparuje, da je nemoguće pravovaljane poprične brojke za količinu transpiracije za pojedine vrsti drveća pronaći. Za praktične svrhe biti će dovoljno, ako ustanovimo relativnu količinu transpiracije pojedinog drvila, a to ćemo po mom mnenju najlaglje postići tim, ako opredjelimo množinu vode i pepela, koji se u lišcu sadržaje.

Poznato je, da je transpiracija od najveće važnosti ne samo po kretanje soka, nego i po odhranjivanje bilina; jer uslijed izhlapljivanja, neprestano žilicami dovažana voda, ne providja assimilativne naslage jedino vodom, nego i raztopljenimi mineralnimi soli, koje su za pojedine dielove bilke, te za gradnje stanica neobhodno nuždne. Kod zdravih, krepkih bilina mora dovažanje vode, te po tom i mineralne hrane (pepelične sastojine) tim veće biti, čim jače doćiće biljke transpiriraju t. j. čim veću množinu vode potrebaju. Obratno, čim manje bilina transpirira, čim manje vode žilice dovadaju, — tim manje hranivih soli lišće dobiva. Vodom prinešene hranive soli, spojene pod uplivom topline i svjetla ugličnom kiselinom i vanjskog zraka, potrebne su za gradnju novih bilinskih organičnih dielova. Iz veće množine pepelikovine lišća može se zaključiti na krepčiju transpiraciju, na obilnije dovažanje vode. Po tom dakle mora ono drvilo, koje snažnije transpirira, svježija i mineralno bogatija tla zahtievati, nego li ono, koje slabije transpirira. Iz tog slijedi, da nije puki slučaj, da uprav one vrsti drveća, koje po izkustvu najviše vode potrebaju, a to su: jaseni, vrbe, jalše, javori, briesti, topole i t. d. u svojih suhih substancijah 7—10%, čistog pepela sadržavaju; dočim lišće, bukve, graba i hrasta 4—5%; igle ariša, jele i smreke 2·9—3·5%, a napokon igle bora 1·3—2%, čistog pepela u sebi imaju. — Sravnjivajuća izraživanja pokazala su, da snažno izparujuće lišće jasenovo, briestovo, vrbovo, javorovo, jalšino pod normalnim odnošajima više vode u sebi sadržaju, nego li lišće slabije transpiracije, kao što je grabovo, hrastovo i bukovo, najmanje vode posjeduju iglačine, one ujedno i najslabije transpiriraju.

Nakidamo li lišća i izložimo li ga na zrak, to ćemo vidjeti, da ono vodenije, s jačom transpiracijom prije izhlapi (izpušta vodu) i prije se osuši, nego li lišće slabije transpiracije s manjim vodenim sadržajem. Za primjer evo nekoliko pokušaja i opažanja. Jeseni godine 1883. nabrazao sam što u kolovozu, što u rujnu lišća, kojemu je težina odmah na drvetu sa 20 g. odvagnuta; kod kuće

razprostro sam ga po papiru i danomice odmjerio vagom gubitak vode, doklegod nije težina konstantna ostala i lišće se posušilo. Temperatura sobe iznašala je $18-20^{\circ}$ C., te je iz slijedeće tabele vidjeti dane i gubitak vode u %.

Lišće iglača trebalo je (u temperaturi od $18-20^{\circ}$ C.) 2-3 nedjelje dana, dok se je osušilo, te posjeduje po tom mnogo manju transpirativnu snagu, nego li lišće listača, koje se je po vrsti već za 3-10 dana osušilo. Najbrže osušilo se je lišće briesta, zatim jasena, vrba i brdskog javora; od iglača prvo je na redu ariševe lišće, koje se je za isto toliko vremena osušilo kao i bukovo. —

A. Lišće listača	Broj dana, za kojih se je izsušilo	Gubitak vode u %	B. Lišće iglača	Broj dana, za kojih se je izsušilo	Gubitak vode u %
briest	3	60·0	ariš	6—8	55·5
jasen	4—5	60·5	bor	13—4	62·5
vrba	4—5	56·0	crni bor	16	58·5
brdski javor . .	4—5	54·0	omorika	18—20	50·0
biela jalša . . .	5	59·0	jela	16—18	46·5
hrast	5—6	55·0	borovac	20—25	48·5
grab	5—6	53·5			
breza	5—6	53·0			
javor	6—7	53·0			
bukva	6—7	49·0			
trepetljika . . .	9—10	50·5			

Da vodenije lišće jače transpirira dokazano je raznim pokusi i opažanji. Boehm i Haberlandt pronašli su, da s grane strgano i vodom pomoćeno lišće puno brže na zraku vene, nego ono nepomoćeno, jer je ono prvo imbijom upilo vode, postalo vodenije te usled toga i jače transpiriralo. Na taj način može se protumačiti činjenica, da se rosna ili odmah posle kiše pokosena trava prije osuši, nego ona, koja je nepokisnuta pokosena.

Dosadanjim promatranjem došli smo do toga, da transpiracija, dovažanje vode, množina vode i pepela u lišću u nekom savezu stoe, i to u takovom: da je ono lišće, koje snažnije transpirira ujedno i vodenije, te da u svojoj suhoj substanciji više pepela sadržaje nego ono, koje slabije izhlapljuje. Po tom bi jača ili slabija transpiracija bila uzrok, da jednako staro lišće, koje je pod raznim stojbinskim odnošajima izraslo, raznu množinu vode i mineralnih tvari u sebi sadržaje.

Iz tog slijedi, da je veći ili manji sadržaj pepela u lišću ne samo mjerilom zahtjeva našeg drvlja za mineralnim tvarmi, nego iz tog možemo ključiti i na relativnu potreboću stabala za vodom, kao i na relativnu količinu transpiracije, koliko ista sa množinom lišća u savezu stoji. Ostanu li te činjenice nezbuditne, onda bi se ustanovljenjem množine vode i pepela u lišću pronašao najlaglji način, kojim bi se relativna množina transpiracije opredjeliti mogla. Da izmedju sadržaja vode i pepela u lišću takovog drveća, koje je pod istimi stoj-

binskimi i klimatičnim odnošajima izraslo, nekakova sveza obstoji, slijedi ne samo iz jur navedenoga, nego to isto potvrđuju i izraživanja E. Henry-a. On je iztražio lišće od 13 raznovrstnih stabala iz 37 godišnjeg luga kod Nancy-a, te je našao sadržaj pepela i vode u slijedećih %:

Čist. pepela	Vode	Čist. pepela	Vode
Pop. tremula....	8·87%	48·12%	(?)
Pyr. malus	7·77%	47·64%	
Frax. excels.	7·00%	64·30%	
Ulm. montana ..	6·82%	68·29%	
Prun. avium	6·70%	63·05%	
Coryl. avellana...	6·65%	44·36%	(?)
Sorb. tormin.	6·42%	56·83%	
Carp. betul.	5·21%	56·16%	
Fagus sylvat.	5·14%	56·60%	
Acer camp.....	4·68%	49·20%	(?)
Quercus robur ..	4·51%	57·03%	

Primjereno množini pepela, morao bi vodeni sadržaj kod jasikovog, jabukovog, lieskovog i klenovog lišća veći biti nego je ovdje nádan. I u istinu bilo je pomenuto lišće u svježem stanju puno vodenije, kako se iz ove primjetbe vidi: „U postotcih izraženi sadržaj vode izraživanog lišća niže je nádan, i to uslijed izparivanja za transporta; to se ponajpače tiče jasikovog, klenovog, jabukovog i lieskovog lišća, koje je istom dan kašnje bilo prevagano, te međutim već jedan dio vode izgubilo“.

Buduć je i po mojih izraživanjih gubitak vode kod snažno izhlapljujućeg lišća već za 2—3 satnog transporta prilično velik, to je sadržaj gore pomenutog lišća u svježem stanju sigurno veći bio, nego je u istinu pronadjen, što svakako govori za valjanost moje teorije.

Lišće nižih bilina vodenije je, te se u njihovoj suhoj substanciji (nakon što je izgorjelo) nalazi više pepela, nego li u lišću drveća, koje ne ima tolike transpirativne snage, kao ono prvo. Od kulturnog bilja prva je zelen (zelje), i to sa 90% vodene i 16—18% pepelične sadržine od suhe substancije. Svaki vrtljar zna dobro, da sočno zelje, najbolje i najsnažnije tlo zahtjeva i da se mora radi velike potreboće vode što češće zalievati. Za zeljem dolazi duhansko i hmeljovo lišće sa 17%, zatim lišće repe sa 13—16% pepela i 88·5% vode, napokon koruna sa 8—9%, te djeteljina i lijadna trava sa 6—8% pepela i 78—80% vode.

Postupično poredati šumsko drvlje pogledom na relativnu količinu njihove transpiracije poči će tek onda za rukom, kad se uzmogne ustanoviti množina vode i pepela u lišću od dovoljnog broja takovih stabala, koja su odrasla pod jednakimi odnošajima. Ovom razpravicom kanim obodriti na takovo izraživanje; ja sam tim poslom jur započeo, te će rezultate u svoje vrieme objelodaniti. Lišće, koje se za to izraživanje kani uzeti, treba da je od prosto stojećih stabala, u najboljoj snazi od približno jednakе starosti, a lišće samo valja da stoji na jednakom stupnju razvitka, jer se sadržaj vode i pepela po starosti mjenja. Ja bih bio zato, da se lišće u kolovozu pobere, dakle onda, kad je isto posve izraslo a i transpiracija svoj maksimum postigla. Ne valja sravnjivati lišće suhih i vlažnih godina; od starog i mladog, od zasjenjenog i prosto sto-

jećeg, od zdravog i bolestnog dravlja; zatim od onog iz brda i onog iz dolina, sa kontinenta i morskih obala, jer su pod timi raznim odnošajima i uvjetima transpiracije posve razni, a po tom ovisno i bogatstvo vode i pepela u lišću jedne te iste vrsti drveća.

Nu nigda se ne može iz relativne veličine transpiracije zaključiti na potreboču vode kod pojedinog stabla, jer je na to od velikog upliva bogatstvo (množina) i ukupna površina lišća. Od dva drveta, koja posjeduju istu transpirativnu snagu, ono će izvući više vode i pepela iz zemlje, koje je listnatije. Značajno je, što se tiče brezovog lišća, naime, da je njegova suha substancija isto tako pepelom bogata kao i bukovo lišće; ali radi riedke krošnje, jedva da će breza više vode i mineralnih tvari zahtevati od bora. Taj isti razinjer nalazimo i kod bagrena, čije je lišće puno bogatije pepelom nego li je bukovo, ali budući je riedke krošnje, to se zadovoljuje sa mnogo lošijim i mršavijim tlom. Isto tako transpirira arišovo lišće puno jače od jelovog i omorikovog, al usuprot tomu, težko da će riedkolisti ariš više vode zahtevati od gustokrošnje jele i omorike.

Isto tako je i kod gospodarskog bilja potrošak vode ne samo o krepčini transpiracije ovisan, nego osobito i od tog, da li je bilje gusto ili riedko posadjeno. Gusta djeteljina i livadna trava potroši više vode i jače osuši tlo, nego li na riedko posijani korun. Bujnu travu naći ćemo jedino na friškom, ilovastom, nigda pak na suhom, pjescovitom tlu. Mladi usjevi potrebaju to više vode, što su gušći; nu kašnje, kad klasje dozrije, ne zahtievaju onoliko, koliko zeleni livadna trava. (Wollny).

Pošto se upijanje vode i dovažanje hranivih soli, kao bolja ili lošija hrana smatra, a ista sa transpiracijom u nekom savezu stoji, to je lahko uviditi, da se drvo ili biljka normalno razvijati i to veću produkciju bacati može tek onda, ako su vanjski klimatični odnošaji takovi, da ne stavljuju transpiraciji nikakvih zaprieka, i ako je tlo u stanju biljku primjerenom množinom vode i hranivom solju potrajno obskrbljivati. Kleni, briesti, bukve i t. d. imati će kraj svih pogodnosti, obzirom na toplinu ipak slab prirast, ako im uzmanjka potrebna zaštita vode i hranivih soli. Isto tako će i razvoj stabala, kao i drvní prihod na inače dobrom i povoljnem tlu manji biti, ako transpiracija bude zaustavljena i poremećena, n. pr. ako je broj lišća premalen, ako je lišće i žilje bolestno, ako je zrak prevlažan, toplina nepovoljna i t. d. Donesemo li biljku u absolutno vlažan prostor, to će lišće za kratko vrieme posve odpatdat. Wiesner dapače veli, da jesensko odpadanje lišća ovisi od zatomljene i poremećene transpiracije. Što snažnije drvo transpirira, to prije izgubi lišće; stoga i jest drvle sa najslabijom transpiracijom (iglače) i zimi zeleno. (Wiesner).

Svakako je od velikog znamenovanja saznati: pod kojimi se običimi i mjestnim odnošajima transpiracija dravlja povećava ili umanjuva. Mi ćemo stoga u kratko napomenuti uvjete s kojih veličina transpiracije ili potrošak vode pojedinih rastlina ovisi.

Na množinu izparivanja upliva ponajprije specifična narav (organizacija) bilja, ponajče lišća. Tanko, nekosmato lišće, koje puno otvora i nježnu gornju kožu sa slabo razvijenom kutikulom posjeduje, zatim ono, koje medju klorofil-nimi stanicami u listnom mesu velike, zrakom napunjene intercelularne prostore u sebi sadržaje, izparuje pod istimi vanjskim odnošajima mnogo više vode, nego li debelo i kosmato, ili gladko ali kožnato lišće, kojemu je epidermis impregniran voskom ili smolom, ili napokon ono lišće, koje veoma malo otvora ima, a u asimilativnih naslagah tek neznatne zračne šupljinice posjeduje.

Kod jedne te iste biline različna je transpiracija t. j. potreboća vode, te zavisi od stojbinskih odnošaja, o klimi, o mjestu i tlu.

Visoka temperatura, topao i uzgrijan zrak, sunčane trake, sve to povećava, dočim niska temperatura, vlažan zrak i sjena, istu umanjuje. Udaranjem svjetla povиена transpiracija tumači se ne samo tim, da se površina lišća jače ugrije, nego i time, da se za sunčanog sjaja, u obеe za jake razsvjete, one mnogobrojne, sitne šupljinice u lišću razširuju, uslijed česa ona u intercelularnom prostoru asimilativnih naslaga iz stanica razvijajuća se vodena para laglje izlazit može, dočim se u sjeni one šupljinice sužuju.

U onih je godinah, u kojih je za vegetativne periode nebo vedro, uzduh topao i suh, i transpiracija mnogo veća, nego li za hladnog i kišnog vremena. Isto tako postigne gubitak vode uslijed transpiracije svoj vršak za najtopljih dana srpnja i kolovoza, te je danju puno veći, nego noću. Što više nad morskim površinom, to upored nižoj temperaturi, i transpiracija sve to manja biva, te je u gorskih krajevih slabija nego u nizini. Južne strane i zemlje pospješuju, dočim sjeverne ustavljuju transpiraciju; unutar velikih kontinenta gube biline za suhog vremena i zraka transpiracijom puno više vode, nego li na morskih obalah sa vlažnim i hladovitim ljetnim zrakom.

Posve je pako ugušena i na minimum ograničena transpiracija lišća u zraku punom vlage i za dugotrajne magle. Rosa i kiša zapriječuju transpiraciju samo dotle, dok je lišće mokro. Čim se lišće osuši, onda po Wiesnerovih opažanjih još jače transpirira, nego li prije rose i kiše, jer je lišće jedan dio rose ili kiše upilo, uslijed česa su membrani dotičnih stanica nabubrali, vodenim puteljci razmakli se, te se tako transpiraciji na putu stoeće zaprijeke umanjile. Rosa ili slaba kiša jedino je onda koristna bilinam, ako je tlo dosta vlažno, da uzmogne rastline, koje iza izhlapljele rose tim jače transpiriraju, nužnom množinom vode obskrbiti. Ne uzmogne li tlo te množine vode smoci, te pokrenutu krepčiju transpiraciju podržati, onda rosa, slaba kišica ili slabo polievanje upravštetonosno djeluje, te pospješuje uvenuće lišća.

Od bitna, ako i indirektna upliva na transpiraciju bilina jest kemična i fizička narav tla, ponajče toplina i vlaga. U svježem, ilovastom tlu iz kojeg žilje više vode lišću dovažati može, transpiriraju rastline jače nego li u suhom pjeskovitom tlu; isto tako povećava i toplina tla transpiraciju, jer se tim djelovanje žilica oživljuje, te su iste uslijed toga kadre veću množinu vode primati, nego li iz hladnog tla. Iznaša li temperatura jedva nekoliko stupanja nad

ništicom, to je i funkcija žiljevja posve neznatna, te prestane kod 0° posvema. I rahlost i kemične sastavine da t. j. bogatstvo na hranivih tvari igra ulogu kod transpiracije, jer se u snažnom, rahlom tlu sisajuće žilice kad i kamo bolje i mnogobrojnije razviti mogu, nego li u mršavu i sbijenu tlu. Drvlje sa više i jače razvijenim korenjem, upija pod istimi odnošaji mnogo više vode i hranivih soli, nego li drvlje slabijeg žiljevlja. Spomenut nam je napokon i to, da raztopljene, hranive soli pjespešuju, doćim sgušnute, koncentrirane zaustavljaju transpiraciju.

Da navedemo sve stojbinske faktore, koji na transpiraciju uplivaju, valja još spomenuti, da li je stojbina izložena sunčanim trakom ili ne. E. Stahl u Jeni dokazao je, da su kod lišća, koje se je u sjeni razvilo, stanice puno tanje, isto tako da je koža epidermijskih stanica na gornjoj strani lišća puno nježnija, nego kod lišća, koje se je na sunčanih stranah razvilo. Lišće, koje je u sjeni izraslo, jeste uvek tanje a i veće ako sjena nije preveć jaka bila, nego li ono, koje je na suncu izraslo. Ako je sjena preveć jaka, a svjetla malo, onda lišće sve to manje biva. Nadalje dokazao je Stahl, da su zračne šupljinice, koje se medju klorofilnim stanicama nalaze, na sjenatih mjestih puno veće, nego li su kod lišća, koje je na sunčanih stranah izraslo. I poredanje lišća na granah jeste već prema stupnju razsvjete posve različno. Na sjenatih mjestih obraćaju većinom sve rastline gornju plohu svog lišća k svjetlu, tako da zauzimaju horizontalan, napram upadajućem svjetlu skoro okomit položaj, da uzmognu ono malo svjetla posve upiti; na sunčanim i suhih stranah stoji lišće mnogih bilina skoro vertikalno, da se uzmogne od škodljivog djelovanja intensivnog svjetla obraniti i transpiraciju umanjiti. Na stojbinah, koje su suncu veoma izložene, nalazimo, da su omorikove igle pojedino u okolo ciele grane podijeljene; a kod onih eksemplara, koji su u sjeni visokog dravlja izrasli, razširuju (razplosnuju) se igle kao kod (sjenu podnašajuće) jele. I kod jele, ponajpače u višoj starosti, razplosnuju se igle na zasjenjenih granah horizontalno, doćim se na sunčanim stranah pojednako oko grane poredaju, kako no kod omorike. Sve to raznoliko djelovanje jače ili slabije razsvjete na kvalitetu (strukturu), veličinu, debljinu i namještaj lišća ima tu posljedicu: da je kod lišća, koje se je na sunčanim stojbinah razvilo, transpiracija veoma obaljena, i da ne stoji u razmjeru prema jakosti razsvjete. Pa i sam Hochnef dokazao je svojimi trogodišnjimi pokusi, da pod istimi uvjeti, lišće na sunčanim stojbinah manje transpirira, nego li ono u sjeni.

(Konac sledi).

Različite viesti.

P. n. gg. suradnikom „Šumarskog lista!“

Pošto se obzirom na nova družvena pravila na časti urednika — „Šumarskog lista“ kao i na časti odbornika družtva zahvalih — budi ovime svoj onoj p. n. gospodi članovom družtva i sudrugovom, koji me tečajem mog urednikovanja podupirahu u izdavanju lista, najtoplja prijateljska zahvala izrečena.

U oči glavne skupštine 1884. godine.

Fran Kesterčanek.

Glavna skupština odgodjena. Kao što to jur p. n. g. članovom putem javnih glasilah svojedobno javljeno, prinukan bi upravljujući odbor, u svojoj na dne 19. srpt. g. obdržatoj sjednici, za dne 5. kolovoza i sliedeće dane urečenu VIII. glavnu skupštinu družtva odgoditi, na drugu polovicu mjeseca rujna (22. i sliedeće dane) — te će potanja ubaviest slediti. Konačno nemožemo a da nezabilježimo radosnu vest, da se liep broj članova jur prijavio predsjedničtvu izjavom, da će doći na skupštinu u Gradišku.

Odborska sjednica. Upravljujući odbor, držao je dne 19. srpnja redovitu odborsku sjednicu, u prisutnosti sliedeće p. n. g. članova: M. Dursta, A. Soretića, M. Urbanića, E. Rosipala, J. Ettingera, V. Köröskenya, R. Fischbacha i F. Kesterčanku. — Od važnijih zaključaka spominjemo: Ustanovljenje proračuna za g. 1885. — Zaključak da se „Šumarski list“ pretvori u mjesecnik. — Utvrđenje godišnjeg izvještaja o radu družtva tečajem god. 1884. — Zaključak odgode glavne skupštine — na 22. rujna i sliedeće dane. — Zahvala urednika na povjereničtvu za zemaljsku izložbu.

Šumarski mjesecnik. Upravljujući odbor zaključio je — ovogodišnjoj glavnoj skupštini — predložiti pretvorbu „Šumarskog lista“ u mjesecnik. — Tim bi bio učinjen znamenit korak napredku. — Do družvenih članova pako stoji, da suradničtvom svojim oko lista, omoguće trajnost tog poduzeća. — „Šumarski list“ — sam pako — zadobiti će time važnost također i za onakove krugove — kojim do sada manje koristi donašati mogao — kao na pr. trgovce, posjednike i t. d., al i sam program i sadržaj lista — dobiti će tim novi smjer i obseg.

Sa križevačkog šumarskog zavoda. Dne 17., 18. i 19. srpnja t. g. obdržan je pismeni, a dne 22., 23. i 24. srpnja pako ustmeni konačni izpit sa slušatelji III. šumarskog tečaja. Izpitu je predsjedao izaslanik visoke vlade, velemožni g. Jurković. — Izpitu se podvrglo ukupno 13 kandidata. Od ovih budu reprobirana 3, i to jedan na godinu dana, a 2 na 2 mjeseca. Dvojica ospozobljeni su odlikom, 8 pako jednostavno. — Dva slušatelja trećeg tečaja odustali su od izpita za sada.

Čujemo nadalje, da se jur već ustrojio gradjanski odbor, koji će se latiti posala oko dostojeće proslave 25. godišnjice zavoda, nadamo se međutim, da će nam koji tamošnjih prijatelja i koju obširiju u tom smjeru javiti.

Šumarski državni izpit. Glasom službene objave u „Narodnih Novina“ od 18. srpnja t. g. br. 25.240. obržavati će se t. z. viši državni izpit za samostalno vodjenje šumskog gospodarstva, ove godine, tek 6 i sliedećih danah mjeseca listopada, kod kr. zemaljske vlade odjela za unut. poslove u Zagrebu.

K pošumljenju krša u Gorici i Gradišku. Za grofiju Goričku i Gradišku, izdan je u smislu zakona od 9. prosinca 1883. posebni zakon, ustanovljujući provedbu šumsko-uzgojnih radnjah u rečenih zemljama, te je u smislu tog zakona, poslovanje oko

tih radnja, povjerenje posebnom povjerenstvu, sastojećem se, iz predsjednika, koga imenuje ministar poljoprivrede, zatim dvijuh zastupnikah političkih oblastih u Gorici i Gradiški — zemaljskog šumskog nadzornika, jednog zastupnika sabora i trijuh pouzdanika, za okružja Gorice, Gradiške i Sezane. Sjelo povjerenstva jest u Gorici. — Čitavi taj zakon obziše 12 paragrafa — a biti će bezdvojbeno od velike važnosti po napredak šumsko-uzgojnih radnja, diljem krša rečenih krajevah. Ne bi bilo sgorega — da se i u nas što slična već jednom započeme — u koliko bo svaki dan oklevanja — otežeće dojdući uspjeh. —

Francezka trgovina drvom. Poznato je, da francezka znatno više drva uvaža — no ga izvaja. Godine 1883. uvezlo se gradje i dužicu u vrednosti od 203 milijuna franaka, a izvezlo samo za 18 milijuna. Najveći dio dužica i bačvarske gradje u obče dovezlo se iz Austro-Ungarije, naime od 57·9 milijuna što se uvezlo — bilo 50·45 milijuna komada s naših strana. Od gradje se poglavito laktovina uvaža. Vrednost uvoza te vrsti bila je g. 1883. — 113 milijuna franaka. Najveći se dio građevnog drva, naime 5·3 milijuna met. centi uvezlo iz Švedske — 1·8 milijuna met. centi dovezlo se iz Rusije, 1·6 milijuna metričkih centi iz Njemačke i Švajcarske — 2·6 milijuna metričkih centi uvezlo iz inih zemalja. — U novije doba počelo se također i iz naših strana izvažati u francezku više gradje.

Indijska hrastovina ili tikovina. Poznato je kako u novije doba drvo indijskog hrasta ili tikovina (*Teakbaum, Teactona grandis. L.*), sve to više potiče potražnjuje porabu domaće hrastovine u brodo gradnji. O toj tikovini pako nalazimo u „Oesterreich. Forst-Zeitung“ slijedeće podatke. Tikovina raste osobito u istočnoj Indiji i Sundajskih otocih. Imade vitko stablo, visine do 40 met. — uz primjerenu debljinu; mlađe granje skoro da je četvero-bridno, oveliko lišće jajolikog, cvijeće jest bielkaste boje, a sastoji se obično iz gustih resah, plod naliči lešnjakom, te nije jestiv. Polag najnovijih izražavanja austrijskog e. kr. ministarstva rata, imade tikovina poprečnu specifičnu težinu od 0·715. Tvrdoča iznosi poprečno 4·96 kg. na mm. Srce drva jest crvenkasto-smedje boje, biel žuto-smedje boje. Drvo je tvrdo, prilično lako kalavo, daje se lijepo raditi, kornjaši i gribi mu neškode, a u koliko vrlo težko gnijije, znatno je trajnije, od svake hrastovine. S toga i vole tikovinu osobito u brodogradnji, nu i inače ga rado rabe u gradnji na pr. za prozore, vrata, bureta i čabre, kolarstvu i t. d.

Najboljom tikovinom označuju onu, iz Siama, zatim dolazi ono iz Bancoka i Japana. U trgovini dolazi u obliku greda, piljenica, kao i u trupcima. Dimenziije različne su, od 5 do 15 met. duljine i 30 do 60 cm. debljine u tesanom obliku. Cijena tikovine iznosi po met. do 65 for. poprečno, u Trstu se plaća met. po 90 for. Najveći austrijski ratni brod „Tegethof“ sagradjen je iz željeza i tikovine. — Trgovina tikovinom u Trstu — danomice raste tako, da se t. g. već do 4000 met. tikovine u Trstu prodalo bude.

Biesni vuci. U nekoliko selah szilagyerske županije ugrizao je biesan vuk 11. i 12. srpnja 6 osoba, 20 glava rogate marve i 7 svinja; 12. o. mj. bje ubijen.

U Turbuczu ustrijeljen je 14. o. mj. isto tako biesni vuk, koji bijaše u cieloj okolici strah stanovništva. Od ljudi, koji su ugrizeni, nalazi se većina u sziboskoj bolnici.

Lovački vitežki red. Pod naslovom „Jagd-Orden“ nalazimo u „Neue Deutsche Jagd-Zeitung“ slijedeće: Težke kazni, kojima u srednjem veku, kad no bje lov izključivo pravo velikaša, podpadahu prekršatelji te zabrane, često su puta jur opisane bile, manje se međutim znade, i o nagrada, koje velikaši u ono doba viernim svojim pratiosem u lovnu podišljivahu. Barun Berg o tom slijedeće spominje: — Godine 1444. utemeljio je vojvoda Gerhard Pfalački, u čast svetoga Huberta po ovomu nazvani vitežki red i krst. Vitezovi reda nošahu ovratnik od lovačkih trublja, na kome je visila slika svetca. Kasnije se zaboravilo na taj red. Godine 1709. po velikom vojvodi Ivanu Vilimu bavarskome utemeljeni red vitezova sv. Huberta, još je i danas kućni red bavarske vladalačke kuće — ovaj međutim nejma ništa posla sa lovom. Takodjer

Virtemberžka imaše red Hubertov, bijaše to pravi lovački red, a utemeljio ga g. 1702. Erhard Ludovik — nu i ovaj je brzo nestao. U spomen, spašenja života po jelenu, utemeljio je zadnji Piast Brieg, vojvoda Gjuro Vilim, g. 1672. lovački red zlatnoga jelena. Znak bijaše zlatni hrastov list, koje je imao na jednoj strani sliku jelena, na drugoj strani pako crveno sreć bielim križem. Red je prestao po smrti utemeljitelja. Vojvoda Ludevit Hesenski dao je g. 1704., kovati dukate, sa slikom nerasta. Lovci, odlikujući se u lovnu na veprove, odlikovani su tim redom — za da ga na lovnu, kao i prigodom dvorskih svečanostih nose. — Ferdinand I. kralj obiju Sicilija, utemeljio je g. 1777. red Dianin (la noble Société de Diana Cancatrice). Znak vitežki bijaše zlatni rog, koji se nosio na zeleno-sivo prugastoj vrpei. U taj red primahu se takodjer i gospoje. Spadaju pako unj pet vrstih vitezova, napuljski, bečki, gorički, laubački i solnogradski ili državni. Taj se red podielivao još i u novije doba, tako je poznato, da ga nosiše Wildungen i nadmeštar lova grof Reichenbach u Slezkoj. — U Meklenburgu utemeljiše njekojo velikaš god. 1713. vitežki red „vjernog lovačkog noža“, red, koji nije imao isti snisao kao prije spomenuti, već je bio samo znakom ovećeg lovačkog društva. Pravila te udružbe u mnogome su pogledu spomena vriedna. — U družtvo se primahu ne samo gospoda no i gospodje. Blagdani reda bijahu dani sv. Huberta i sv. Gjure. Svaki član dobio bi zeleni emallirani zlatni prsten, sa nakitom u obliku zavijenoga lovačkog roga i slovima G. G. v. H. 1713. — Polag pravila moradoše članovi kod pušenja snimiti perčin (Perücke) s glave, ter na glavu metnuti družtvenu kapicu. Svaki vitez morao je imati tabatieru za šnofanje. Koji bi se od članovah, na večer vraćao bez jopca, taj bi se osramotio. Kad se kod stola nije pjevalo — zabranjeno bi i kuševanje. A § 18. pravilah nalagao je izričeno, da kod oproštaja vitezova i vitezica, vitezovi gospodjam ruke poljubiti, one pako viteze u lice poljubiti i ruku im stisnuti imadu. Oni, koji tek na univerze imahu poći, ne mogahu se još primiti u red. Nasuprot se ipak određuje, da se gospoje bez obzira na starost, odnosno mladost, mogu primati. —

Žalostni pojavi. Da t. g. urbarne občinske šume u nas vidno propadaju — obće je poznato — još veća im pako pogibelj u najnovije doba prieti od tale — što ovlaštenici njekih takih imovnih občinah, područja podžupanije zagrebačke, pod naslovom razdielenja zajednice, počeće zahtievati sudbenim putem razdiobu tih šuma. Tako primjerice i žitelji ter ovlaštenici šumsko-imovne občine Botinec pod tim naslovom zatražiše sudbenu razdiobu, te je kr. kot. sud u Samoboru takovu molbu jur i predvodno u toliko riešio, da je zatražio u moliteljih za odnosna izvidjenja predujam od 105 for. — Šumište rečene občine obsiže 109 jutara, a ista ga dobi segregacijom od gospoštije Botinec. — Jedini razlog, da se razdioba jur već i obavila nije, jest, što je sud toliki predujam zatražio, dočim ga žitelji ne mogoše do sada još podmiriti. Slično nadalje pokušaće i žitelji i ovlaštenici šumsko-imovne občine Blato.

Mi držimo, da bi takov postupak sudovah, mogao postati od najžalostnijih posledica po naše šumsko-imovne občine — negledeći na to, da se isti baš i protivljuje samim ustanovam c. pat. od 17. svibnja 1857. kao i naredbe od 4. ožujka 1871. br. 2144. — i stoga upozorujemo na te žalostne pojave — za da se zlo još u zametku proprieti.

Novinstvo i hrvatsko šumarstvo. Toli domaće koli i strane novine — donašaju u najnovije doba — raznolike — manje više važne i zanimive članke tičeće se šumarstva u našoj domovini. Tako nalazimo na pr. u svežku 7. za g. 1884. „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“ što no ga sada uredjuje prof. dr. A. Seckendorf, na strani 324. i slijedećih od g. Friedricha Bayera šumarskog asistenta kneza Thurn-Taxisa u Lokvah, članak pod naslovom „Die wirtschaftliche Bedeutung der Kohlhölzschläge im Waldgebiete Nordwest-Croatiens. — Na strani 376 i slijedećih istoga lista pako članak g. J. Kozacea kr. šumara u Vinkovcima, pod naslovom: „Zur Durchforstungsfrage“. — U listu „Oesterreichische Forst-Zeitung“, što no ga izdaje prof.

G. Hempel, opet nalazimo u br. 31. i sliedećih oveći članak pod naslovom: „Zur Kentniss der forstwirtschaftlichen Verhältnisse Croato-Slavoniens“. — „Bosnische Post“ donaša u br. 54. i 60. članak, pod naslovom: „Die Lösung gegenwärtiger Aufgaben des forstwirthes in occupirten Ländern“ — u br. 47. članak: der bosnisch - herzegowin'sche tibliche Landwirtschaftsbetrieb vom Standpunkt des forstwirthes — u br. 63. opet: Zur Lösung gegenwärtigen Aufgaben des forstwirthes in den occupirten Provinzen — a u br. 65. članak „Noch einige Worte über die Aufgabe der forstwirthe in Bosnien.“ — Zatim u „Nar. Novinah“ br. 152. i sliedećih, tri članka pod naslovom „Srednje učilište ili akademija“ — razpravljajuća ob križevačkom učilištu — na koje članke i opet „Pozor“ u br. 177. i sliedećih, protučlanak donaša — nadalje nalazimo opet u „Narodnih Novinah“ br. 169. i sliedećih, niz vrlo zanimivih članka pod naslovom: „Šumarstvo u Hrvatskoj i Slavoniji“. — „Narodne Novine“ br. 121. i sliedećih, i opet donašahu niz članka pod naslovom: „Imovina političkih i urbarskih občinah“. „Agramer Zeitung“ nadalje donaša u br. 134. članak pod naslovom: „Zur Geschichte des Wald-Katasters in Kroatien und Slavonien“, na koji i opet g. ravnatelj dobarah A. Danelovski u br. 160. odgovara člankom pod naslovom: „Vom Wald-Kataster“, dočim je već prije „Pozor“ u br. 152. takodjer donosio članak pod naslovom: „Slavonsko-zemaljski kataster“, a već u br. 114. i 115., donosio je „Pozor“ u istom predmetu članak pod naslovom: „Epilog novomu šumarskому katastru“. U svezku II. novinah „Oesterreichische Vierteljahresschrift für Forstwesen“ nalazimo na strani 123. i sliedećoj članak nadšumara g. Pauze u Petrinji, pod naslovom „Die Schätzungspraxis für Eichenholz verkäufe in Kroatien“ i t. d. i t. d. — Što sve nedvojbeno dokazuje, da se u novije doba u javnosti počima i našem šumarstvu posvećivati primjerena važnost, al dokaže nadalje i to, da se broj strukovnjaka književnika u nas danomice množa, što je i opet dokazom, da u hrvatskom šumarskom stališu dovoljno živalja imade, na kojih se društvo i list taj eventualno osloniti mogao bude i onda još većma, kad će poput mjeseca početi izlaziti, ter time omogućiti priobčivanja i onim — koji do sada voliše brzine saobćenja radi, tražiti dnevnike političke — no naš list.

Pažnja na lovne karte. Čitamo u „Nar. Nov.“ br. 114. od 16. svib. 1884. U smislu §. 39. zakon. čl. XXIII. od g. 1883. slovečega o porezu na puške i lov, dužni su državni oružnici i redarstvenici, municipalni organi javne sigurnosti, zatim osobe, kojim je povjerenio nadziranje šumah, poljah i vinogradah pozvati one, koji bud puškom; bud na konju ili sa psi makar kakove vrsti love, da lovnu kartu pokažu. Pošto se je opazilo, da netom spomenuti organi nadležni jim dužnost oko nadziranja lovnih kartah sdušno ne vrše, te da se množi broj lovaca, koji nisu providjeni lovni kartami, čim se s jedne strane namiče šteta državnom eraru, a i lovnim kartama providjenim lovecem, a s druge strane i ovim potonjim oslabljuje volja i nadalje lovne karte kupovati, to je kr. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove naredbom od 7. svibnja t. g. broj 18.451., pozvala političke oblasti uslied dopisa kr. finansiјal. ravnateljstva u Zagrebu od 25. travnja 1884. br. 60205., da odmah shodne odredbe izdadu, kako će se spomenuti organi uputiti na strogo vršenje prinadležeće im dužnosti nadziranja lovnih kartah pod inakom odgovornosti.

Po zakonu zabranjen je u Hrvatskoj i bivšoj Krajini lov na zeceve do 1. kolovoza, na srne do 1. listopada. Kako nam međutim s raznih stranah, osobito iz Krajine pišu, nepovlašteni ljubitelji plemenite divljači ni malo se ne osvrću na tu zakonitu zabranu, već, ma da ne imaju ni zakupljena lovišta ni lovačkih kartah, strieljaju i zeceve i srne. Zar oblasti zbilja ne mogu tomu stati na put?

K pitanju diobe urbano - občinskih pašnika i šuma. Kr. podžupanija zagrebačka, izdala jest na dne 9. svibnja 1884. pod br. 5858. sliedeću okružnicu na poglavarstva svih pedručnih občina, tičuću se dieleњa šumah, dobljenih kod segregacije na račun pašnjakah: „Pošto se zbilo u području jedne ovopodručnih političkih občina, da si seljaci, dadoše porazdeliti po mjerniku, segregacijom dopadši jim dio

šume, bez obzira na postojeće ustanove, obnalazi kr. ova podžupanija za prepričiti dalnje takove učine odnosno, za obraniti stranke od pogubnih posljedica takovog postupka na sve ovopodručne obćine izdati sliedeću naredbu:

„U smislu § 2. šumskoga zakona od g. 1852. nije dozvoljeno šumsko zemljište, ma bilo ono koje mn drago vrsti i vlastničtva, bez dozvole oduzeti šumskom gospodarstvu, tako, da se na njem drva više neplode, niti ga je inače smjeti svojevoljno obratiti na druge svrhe.

Ova se ustanova, dakle odnosi također i na sve one šume, koje bivši podanici od bivšega vlastelinstva prigodom segregacije na ime drvarije i pašarije dobije, pošto nadalje izkustvo uči, da ti podanici riedko kada prave pašnike na ime pašarije dobivaju, već jim se obično daje, toli na ime drvarije, koli i na ime pašarije stanoviti neki zakonom normirani iznos, šumskoga površja.

Ovako izlučene šumske površine imadu se pako u smislu ustanova § 9. c. pat. od 17. svibnja 1857. smatrati obćinskom šumom, a političke oblasti imadu nastojati oko nje i obradjavat ju polag propisah, koji za takove obćinske šume postoje.

Isto se tako na takove šume (bile one na ime pašarije ili drvarije predani obćinam) ne može uslijed pre navedenih ustanova § 2. šumskoga zakona, odnositi ustanove § 3. zakonskog članka V. od god. 1870., kojim bje glede pašnika odredjeno, da se imadu eventualno medju ovlaštenike porazdzieliti.

Bilo bi ne dvojbeno u interesu stvari, da se ta naredba od strane same visoke zem. vlade kao normativna naredba izdade, i koliko se bo diljem domovine naše, na račun pašničke diobe, često puta i najljepše šume krčiše, sjeku i diele.

Rabijatan lugar. Čitamo u „Narodnih Novina“ br. 155. t. g. sliedeći primjer brutalnosti: Prigodom proštenja u Ivanovcu u podžupaniji djakovačkoj 24. lipnja o. g. sakupilo se dobrano ljudi u krčmi Josipa Felnera, gdje su se uz vino i svirku glasbe veselili. Medju ovimi sjedili su kod jednoga stola lugar Franjo Balažić, Mato Mamužić i otac mu Antun Mamužić. Nije potrajalo dugo, posyadi se Mato Mamužić s Franjam Baložićem, ovaj razjaren otvorio svoj nož i izbode Matu po tielu, trbuhi i prsih tako jako, da će težko preboljeti rane; i otac, koji je hotio da brani svoga sina, ranjen je nožem pod lievim okom. Lugar je zatvoren.

Regulacija Drave. U zborniku zakona i naredaba za vojvodinu Korušku — komad XI. g. 1884. od 23. lipnja, sadržan je zakon od 27. travnja t. g. kojim bje odredjena regulacija rieke Drave, počam od Tirolske do Hrvatske, zajedno sa odnosnim šumarsko-ugojnjimi radnjami. Radnje se te imadu obaviti od g. 1884—1893., uz doprinosa države, zemlje i interesentah k troškovom. Troškovi regulacije i s njom spojenih kulturnih radnja proračunani su sa 2,500.000 for., te imadu od toga podmiriti, država 1.500.000 for. Koruška 666.666 for. a interesenti 333.333 for. — Prinosi se ti za desetgodišnjeg gradjevnog razdoblja u jednakih prinosih podmiriti imadu. — A što ćemo mi na to — neće li to imati štetne posljedice po našu podravinu — ako se odnosne radnje nebudu i u nas svrsi shodno nastavile?

Ciepljenje biesnoće. Čitamo u „Schlesische Zeitung.“ — Pasteur, o komu se je poznato da je pronašao sredstvo protiva biesnoće pasa, izgovedio jest njekome su radniku „Figara“ o tom svom iznašaštu sliedeće: Do sada mi nije pošlo za rukom naći grib biesnoće (Tollwutpilz, le microbe de la rage.) — Ja sam za tu bolest upotrebio methodu drugu, nego li sam ju rabio za bolesti kod poštasti goveda, svinja i ovaca. Kod poštasti marve, uzeo sam poštastnu grib, kultivirah ga u ad hoc pripravljenih statklenka. ter umanjivah malo po malo žestinu njegove škodljivosti. Zatim ga ciepih životinjam, liečeć ih tako protiva poštasti. (Brand). Kod otrova biesnoće postupao sam ipak inače. Prije svega sam opazio, da otrov biesnoće raznim načinom dieluje, na razne životinje, kod jednih jače, kod drugih slabije. Kod kunića raste intesitet otrova, dočim se umanjuje kod majmuna. Uzeo sam otrov iz moždana, na biesnoći poginulog psa. Cepio sam njime ponajprije majmuma. Isti poginu. Ublaživši otrov, uciepih ga

drugom majmunu, otrov drugog trećemu. Nakon česa dobih malo ne posvema nedužni otrov, kojim ciepih kunića. Otvor postao je jači kod drugoga ciepljenja, kod trećeg i četvrtog puta, dostiže maximalnu žestinu. Tim načinom pako dobio sam otrov u raznih stupnjevitih žestine, sličnim načinom, kako sam u hemičkom okolišu dobio više ili manje škodljive gribi marvinske poštasti. Samo što sam otrov biesnoće, kojega se grib još nepoznaje, nu kojeg existencija jest sigurna, u animalskom okolišu uzgojio, od kojeg svaka raznolikom sposobnošću bolest prima i podnaša. Sam način pako, kojim vraćim ljude kao i životinje uspješno protivu otrovu biesnila, sastoji se u slijedećem postupku: Kod psa primjerice uporabljujem trokratno ciepljenje, sa otrovom biesnila mojih kunića, počimajući najslabijim otrovom te svršavajući najžećim. Ako li kasnije istomu ciepiju otrov biesnila psa, to isti neće oboljeti, jer je moguć odoljeti otovu. To je bo njeka vrst preventivnog ciepljenja. Svaka ina životinja, koju nisam tim načinom vračio, pogibe nakon stanovitog vriemena. Ja sam biesnilo mnogim psom cieplio. Jedne nisam dalje vračio; ti nakon sedam ili osam dana, kako kada, bud postaše paralitički, bud pako pobiesniše. Drugim psom pako ciepiju sam tako otrov, da sam postepeno od najslabijeg do najjačeg pošao, i to vazda prije no što se prvašnje ciepljenje zatvorilo (von Vollendung der Incubation) t. j. unutar osam dana. Psi ti ozdravije, odnosno oni ni neoboljiše. Nadam se, da će se uz taj postupak, malo po malo ciepljenjem moći psi osjeguroti protiva biesnilu, tako da time nakon duljeg vremena u obće biesnoće pasa prestati mora. Medjutim se nadam inkulaciju pasje biesnoće, kod svake one osobe prepričiti, koja se biesnim psom ugrizena, po mojoj metodi, trim neznanim ciepljenjem podvrzla bude:“

Osam ljudih ranjeno od kurjaka. Pišu nam iz Križevca. Dne 30. lipnja t. g. navali po bielom danu u više mjestah, obćine Sv. Petar, vuk, ranivši do osam ljudih, dok napokon nepodleže srdčanoj navali njekolicini odvažnijih seljana. Svakako riedkost, da vuk ljeti navaljuje na ljude.

Darovi muzeju. Polovicom lipnja, dobio je zooložki muzej u Zagrebu, od Dra. M. Schmirmarta u Djakovu, netom ubijenog krunatog brljka (Rosenstaar-Pastor rosens) Zahvaljujuće se ravnateljstvu rečenog zavoda darovatelju, spominje, da se ova vrst ptice u novije vrieme kod nas sve to češće pojavljuje, zato da se umoljavaju svi, kojim je stalo do hrvatske faune, da bi pazili na pojav te ptice i da bi svoja motrenja dobrohotno priobčili ravnateljstvu muzeja.

Orijaški orlovi. Početkom lipnja t. g. ubijen je u obćini Kohanskoj, u županiji sarožkoj orijski orao. Razpetimi krili imao je razmak od 277 cm. Opazili su tamo istodobno još i druga četiri slična orla, ali jih nisu ulovili.

Stanje zaklade za promicanje gospodarskih svrhah kraljevinah Hrvatske i Slavonije. Na temelju zakona od 25. rujna 1881. oživotvorena je zaklada za promicanje gospodarskih svrhah, uslijed naredbe od 23. veljače 1882. br. 7715. prvim ožujkom 1882. Rečenim je danom zaklada za promicanje gospodarskih svrhah posjedovala:

a) u gotovom	1.629 for. 37 nvč.
b) u obveznicah	27.050 „ — „
Ukupno.....	28.679 for. 37 nvč.

Koncem pak godine 1883. bilo je imovno stanje te zaklade:

a) u gotovom	1.207 for. 51 $\frac{1}{2}$ nvč.
b) u efektah	40.700 „ — „
Ukupno.....	41.907 for. 51 $\frac{1}{2}$ nvč.

Orijaško drvo. U „La Naturaleza“ na španjolskom jeziku izlazećem listu naravoslovnog društva u Mexiki, objelodanjen bi nedavno potanko opis i naris, jednog najvećih stabala svieta. To je kolosalni exemplar od „Taxodium mucronatum Ten. (Taxodium mexicanum Carr.) t. zv. „meksičanske baružne tise“ (Eibencypresse), koji

se nalazi nasred mjesta Santa Maria del Tula u mexikunskoj državi Oajaca. Visina stabla iznosi 38.68 met. a obseg debla 51'88 m. Već Humboldt i Bonpland poznavaju to orijaško stablo — označujući ga najvećim poznatim stablom. Prez debla imade oblik nepravilnog šestokuta — a uzprkos velike starosti posve je zdravo i užuvano.

Za čuvanje občinskih šuma: izdala je kr. podžupanija zagrebačka svim občinam, šumskim odborom, lugarom, šumarom, kr. oružničkim i finacialnim postajama sliedeći uputu:

Za zapriječiti koliko iole moguće, sve to većma mah preotimajuće haračenje občinskih šumah, obnalazi kr. ova podžupanija, u smislu ustanova § 61. i 62. zakona šumskog, ter pozivom na ustanove okružnice vis. kr. zemaljske vlade od 19. ožujka 1884. broj 9019, izdati sliedeću naredbu, koju će poglavarstvo občine, u interesu stvari imati odmah svestrano područnom žiteljstvu znanja i ravnjanja radi objelodaniti.

Izkustvom dokazano jest, da se povod šumskih prekršajah i svojevoljnog sjećenja šumah, prečesto imade tražiti u neopraydanom i protuzakonitom uobičajenom nošenju sjekira i sličnog orudja po pastirih, koji na paši timi svojimi sjekirami, koje vazda nerazdruživo sobom nose, šumam a još više šumskom mlađu, već i samim neprestanim iz objesti sjekanjem nprocjenjivu štetu nanašaju.

Za doskočiti tome, određuje se pozivom na obstojeće zakone i naredbe sliedeće:

1. Zabranjuje se u občinske šume bez dozvole, ter u obče izvan vremena redovite sjeće i vremena doznake diva, zalaziti sjekirom, sjekiricami ili t. z. baltarni i sličnim orudjem.

2. Pastirom dozvoljeno je na pašu nositi u svrhu obrane jedino pastirske šapove i biće, nipošto pako sjekire i slično orudje.

3. Šumari, lugari, kao i svi organi javne straže, imati će svakoga pastira koga zateku u občinskih šumah sa sjekirom ili bolticom, zaustaviti, oduzeti mu rečeno orudje, ter uz podnešenje zaplijenitog orudja, prijaviti nadležnom poglavarstvu občine odnosnog prekršitelja.

4. Občine imati će svaki mjesечно kr. toj podžupaniji podnjeti izkaze vrhu tih prijavah, na dalje uređovanje.

5. Sjekire i ino slično, gorirečenim načinom zaplijenjeno orudje, imat će poglavarstvo občine pohraniti, do odluke kr. podžupanije, a koncem svake godine tako sakupljeno orudje prodat će se dražbenim putem, a od unišlog novca pripast će polovica prijaviteljem, a ostatak pako imat će poglavarstvo u korist mjestne ubožke blagajne blagajne zaračunati i upotrebiti.

6. U slučaju, da bude koj prekršitelj ponovo zatečen i opulen, kaznit će se kaznom zatvora od 1 do 3 dana.

7. Svaki komad zaplijenjenog orudja imade poglavarstvo občine unjeti u posebnu u tu svrhu voditi se imajući „izkaz vrhu zaplijenjenog orudja“, koji se polag priležećeg primjerka voditi imao bude uz odgovornost dotičnog predstojnika poglavarstva.

8. Kotarski občinski šumar i kr. županijski nadšumar kao i kr. ova podžupanija mogu se svako doba o korektnom vodjenju rečenog izkaza osvjedočiti.

9. Naredba ova stupa u kriještu počam od 1. svibnja 1884.

Na uvaženje. Uvodni članak „Narodnih Novina“ od 26. svibnja t. g. sadržaje medju ostalim sliedeće: „Kod sjeće šuma, od kojih občine znadu izvaditi ogromne kupovine, predviđalo je žali bože običaj, da se ta kupovina potroši na časovite potrebe občinara tako, da občina kao moralno telo od toga nikakove koristi neima. Na ovo imala bi se svratiti osobita pozornost odlučujućih faktora, i to prije svega imala bi se u svakom takovom slučaju, gdje je izsječena koja šumska površina, od odkupnine odbiti primjeren iznos za troškove pouzdjivanja šume, jer ako se to neučini, onda občine neće već za njekoliko godina imati nikakve šume, što mora nastati ako se pusti da tlo podivlja. Pod svaku cijenu ima se paziti na to, da se neumanji vrijednost nekretnine, što ju koja

občina posjeduje, jer samo tim načinom može se njim osjegurati budućnost i uspješan razvoj. Osim toga valjalo bi kod svake kupovnine, da se izvjestni njezin dio osjegura za javne potrebe občine, kao moralnoga tiela, a pri tom nebi smjelo odlučivati, da li občina ima baš slučajno kakovih potreba, što bi ih trebalo odmah namiriti ili ne. Ako nema danas takovih potreba, može ih imati sutra, a dotle se može novac plodonosno uložiti i sačuvati svojoj svrsi".

Ornithologiska izložba u Beču. „Pozor“ donaša o toj u travnju obdržanoj izložbi sliodeće: Kada sam prevrnući bečke novine opazio, da su sve do danas mukom mimošle one predmete, koje je na internacionalno-ornithologiskoj izložbi naš zemaljski muzej izložio, baš me pri sreću ujelo. Ovo zamudavanje u cislitavskom novinstvu po nas je tim žalostnije, što je hrvatski odjel nagradjen bio državnom srebrnom kolajnom. — Ja sam izložbu razgledao po dana, a moram priznati, da su me neki odjeli grđno iznenadili, a to tim većma, što se je izložbi davao karakter „internacionalni“, kojega nije imala niti iz daleka. Pridiev „internacionalan“ bio je posve suvišan i lakošljeno osnovan. Ta koliko je primjeraka manjkalo koje živili koje nadjevenih iz Austro-Ugarske i drugih zemalja, a po gotovo iz transocejanskih zemalja. Kokoši odjel nije bio na toj izložbi niti zastupan, i to radi antagonizma „Geflügelgesellschafta“ proti urečenoj izložbi. Taj odjel „galinaceja“ bio je dosta smiješan, jer su kavezi bili istina priredjeni, ali prazni do jednoga para obične oveće kokoši kokinkinske pasmine. Bude li u buduće slične izložbe, to bi se liepo uspjelo, da se iz naših sela pokupuju kokoti i kokoši, pak bi ih bilo na stotine krasnih, nevidjenih, a izložitelj bio bi sigurno zasluzno nagradjen.

Odjel iztočni imao je žive primjerke, koje su izložili ponajviše privatnici te ih i nudili na prodaju uz ogromnu cenu, kako je već običaj na izložbah. Za strukovnjaka nije imao taj odjel ništa osobita, jer su bile zastupane ptice, koje se obično putnikom u Kairu, Aleksandriji, Ceylonu itd. nudjavaju za koji franak, te se s toga često vidaju i u europskih kavezih. I od pritaceja (papiga) bilo je samo običnih vrstih, i to pritomljenih, koji su se prodavali uz na pol povišenu običnu cenu.

Najbolje je bio zastupan golubji odjel. Tu je bilo do četiri sto podvrsti golubova i to takovih primjeraka, koji su mogli zanimati i ornithologa (n. pr. dr. Dolchtaube, Hühner, Pfantaube itd.) Zanimiva bila je i ona grupa, gdje su izložena bila oruđa i sprave, kojimi su sokolove u srednjem veku dresirali za lov. Tu je sjedio i sokolovac obučen u sredovječno sokolovačko odjelo. Sbirka ptičjih jaja bila je samo jedna izložena i to dosta manjkavo, jer mi barem nezanimljivo njeke primjerke najobičnijih ptica. Osim toga je ovakova sbirka nedostatna, ako neima i gnezda, jer su baš ona za strukovnjaka najzanimljiva. Ovakove podpune sibirke nije bilo na izložbi. Do ove sbirke bile su u ormaričih izložene oljuštine (ptičje kože) za nadjevanje, i to ponajviše oljuštine iztočnih ptica.

Hrvatski odjel imao je grupiranu sbirku nadjevenih domaćih ptica i to većinom pjevice. Strukovnjaci hvatili su naročito vještački izvedenu naravnu poziciju pojedinih ptica, a iznenadili su ih albini kosa i lastavica. Čudili su se i bijelkastoj upupi (putača).

Treći odjel imao je u velikih kavezih domaće ptice i to u jednoj žive domaće pjevice, u drugoj na pećinastom postamentu sjedećega živa orla (Lämmergeier), u trećoj plivačice, a u sredini njekoliko primjeraka živilih sova ušara. Sve ove sbirke bile su nepodpune, a izloženi primjerci nisu bili baš osobiti. Za strukovnjaka nije imao taj odjel nikakove osobite vrijednosti. Ljubitelje ptica u kavezih, mogla je zanimati zeba (Tringila coelebs), koja je pjevala njeke strofe, iz opere „Marta“, ali dakako nepotpuno. Svakako je trebalo mnogo truda, da se zeba manje poučljiva i to nauči. Žimovka (gimpela), slavulja, crnoglavka bilo je njekoliko primjeraka u kavezu. Sve su bile od trgovaca ptičara izložene na prodaju.

Kunici strah Neveselandije. U Novoj Selandiji imade tolika množ kunica (Kaninchens), da je englezka vlada napokon, neznaajući kako da žitelje i zemlju obrani tih

nesnosljivih gosti, veliku množ lasica dala odpremiti tamo, nadajući se, da će isti učiniti kraj toj pohari liepe te naselbine.

Šume u Kranjskoj. Ukupna šumska površina Kranjske zaprema 409,497.30 ha. od ove odpada na državne šume 13,192.25 ha., na občinske 37,470.18 ha., a 358,834.87 ha. na privatni šumski posjed. Visoke šume listače zapremaju 184,719.63 ha., četinjače pako 182,938.83 ha., srednje šume 41,837.84 ha., pašnjaci zapremaju 68,451.94 ha., a neproduktivna površina 43,990.71 ha. Čitava zemlja podieljena jest na 8 šumarsko-nadzornih okružja, na čelu svakoga stoji po jedan šumarski nadzornik, svaki sa jednim državnim nadlugarom, a na čelu štave š marske uprave jest e. kr. zemaljski šumski nadzornik u Ljubljani.

Detailni program šumarske skupine (V) na Budapeštanskoj izložbi g. 1885. Polag programa izložiti će se u rečenoj skupini sliedeći predmeti: A. Šumogostvo. Vrsti tla i kamenja; primjeri sprava, za gradju od pješčanoga šljunka, za hvatanje nasadne zemlje na goletinah i neplodnih briegovah ter kršja i vododerinah; uzori te snimci rastilah; eksperimenti, koji se rabe kod gojenja sadnikah, zatim sakupljanje sadnikah u suhom ter svježem stanju; sredstva služeća kod sadjenja ter presadjivanja i sprave sa naznačivanjem porabe (opis); grafični snimci uspjehah, lučenih kod različitoga sadjenja i presadjenja; naravnim načinom iz šumah vadjeni sadnici, i to sa izoranimi riezovi u suhom i sviežem stanju. Primjeri iz sadre ili ilovače o nasadih različitih pješčanih ploha. Prirast, korjena i stabalah pojedinoga drveća, koj se pokazuje na različitom tlu i mjestu u snimcih, ili u sravnjivajućem predočivanju pojedinih primjera. Šumsko drveća, sitnogorica, biline, služeće za gradju hmelja, zatim sbirke lišća cvjeta i sjemenja.

Za biljke sadjenice, koji se imadu u svježem stanju izložiti, biti će, u koliko to mjestne okolnosti budu dopuštale, u području izložbe nalazeća se za to prikladna ploha, već u proljeću 1884. na razpolaganje stavljenja.

B. Zaštita šume. Pojedini primjeri ili sbirke šumogostva koristnih ili štetnih životinja, sisavaca, pticah, te gamadi. Drveće i rezi od drva koje je od gamadi oštećeno.

Pouka o načinib, kojimi se gamad utamanjuje, sadržani u uzorib ili u knjigah. Obrazci ptica, koje utamanjuju gamad; na šumskom drveću nastale gljive. Obznanata sredstvah, koja se uporabljaju u rastionicah proti mrazu i suši. Sbirke o pojavib bolestib na šumskom drveću.

C. Poraba šume. Sakupljene viesti o tehničkih svojstvih drveća. Cjepanice i prorezi. U čitavih stablih ili u komadih; za umjetne gradnje, stabla, prikladna za običnu gradnju; zatim za gradnju mostovah i ladjah, nadalje za rudokopje; drvo za stolare, kolare i bačvare. Izdjelano drveće za željeznice: drveće za kola, pragovi. Sašćeno, razcijeđeno, ostvuđeno drvle, kao što: grede, podovi, daske, letve, drvle za ukladan pod, žigice, šindre, tričeće, drveni čayli, drvo za sita, cjepanice.

Iztesano i izrezuckano drvle, kao što: drvle za sanjke, drvo za gospodarstvene sprave, za kočije i kola. Drvla za bačvare: duge i podnice.

Izrezuckano drvle u različitom obliku. Za pletenje košarah rabljene šibe, štapovi, kamiš itd. u surovom ili za obrtno sgotavljanje prikladnom stanju. Uzori, koji najštedljivije i najprobitačnije sgotavljanje (izradbu) pojedinoga umjetnoga drvla prikazuju. Orudje, potrebno kod cjepanja drva i kod prevoza na kopnu i na moru, sjekire, pile, ter ostale sprave ili njihove slike. Saonice i kola ili njihove slike. Slike (obrazci) od vitljah, način njihova sgloba, opreme tih spravah.

O nuzgrednoj koristi šumah. Kora, zatim sprave potrebne kod guljenja u snimcib; uspjeh iztraživanja o sadržaju kiseline u kori za trieslo; smola, kamenje, prikladno za trgovinu, nuzgredni proizvodi lova, sjemenje šumskoga drveća i travah, pamuk, šumske gljive, lučac, vrsti like, guba, grmlje, sačinjavajuće predmet uzgredne koristi od šuma, trave i sastavine itd.

Od šumskoga obrta: Impregnovana drva za željeznice, opis načina kojim se drva impregnuju i troškovi; sabrani podaci o tom koliko traje i pošto je drvo razne vrsti, koje je tako priredjeno za rudokopja, željeznicu i ine gradjevine; pile, ter uredjenje različitih drenvenih strojevih i tvornica, ili njihove pojedine sastavine u naravi, risarije ili obrazci, drveni ugljen, načini kojimi se ugljen proizvadja u obrazcima (snimcima), drvenasti smedji ugljen. Šumska-kućna industrija; kuhinjsko oruđje i posudje, gospodarstvene sprave, orudje i posude.

Cijena izloženih šumskih proizvodah, drvlja i drugoga materijala, zatim izvadeći, prikazujući, pošto je izdjelavanje. Polutvorine i drvodjelstvo mogu u ovoj gromadi samo u toliko biti izložene, u koliko su kao takovo u šumi dogotovljene.

D. Šumska gradnja. Obrazci i načrti klizih u svrhu prevoza drvene gradnje, kolomije (drvenice), kanali, nasipi, prolazi, odtoči, pogradjivanja obale, za hvatanje plivajućega drva služeće lovke i brane, nadalje šumski putevi, mostovi, gradnja za opravljanje i trgovinu.

E. Uredjenje šumah. Šumarski načrti prometa, radnje, koje se tiču cienitbe uredjenja, iznosa i vrijednosti šumah ter za oto opredjeljene karte.

Mjerenje šumskoga drvlja, te strojevi i sprave za cjenjenje drvlja, ako li takovi nebedu kao predmeti obrti izloženi.

F. Šumarski strukovni zavodi i literatura. Šumarska strukovna nastava i pri toj uporabivi strojevi (sprave), šumarske učevne i druge knjige, glasnici, strukovni časopisi i brošure.

G. Šumarski oglasi (odjelih) Šumarska statistika, šumarski opis većih ili manjih šumah zemaljskih, ustroj šumarske službe, pouke, propisi, računovodstvo o šumah. Znanje (poznanje) odnošaja šumarskih činovnikah, sluga, lugara i težaka, i ustanove, služeće za poboljšanje njihovog položaja, izvadci o silah, koje se rabe za šumarske radnje i dobivanje šumarskih proizvodah, vrieme, gradja i troškovi.

Šumarsko, metereologičke i pokusno znanstvene radnje.

H. Šumarske znamenitosti i osobitosti. Pošiljanje snimaka povjestničkog znamenovanja, veoma lièpoga prastaroga drveća, ili fotografije stabala, dijelovi stabala ili korjeniti panjevi. Znamenitije šumske biline, u naravi ili u snimcima.

I. Lov i za lov potrebno orudje. Divljač, koža, rogovi, kuke od divokože, sjekač, oružje za lov i sprave, u koliko takove neće kao predmeti obrta ili nuzgredni šumski proizvodi, nego kao predmeti za lov izloženi biti, — zatim obrazci ili risarije šumskog drveća, zamkah, perivoja za divjač, literatura o lovnu.

Šumarstvo u Grčkoj. Kraljevina Grčka, zapremajuća ukupno površje od 66000 četvornih kilometara, sa pučanstvom od 2,000.000 stanovnika, imade šumsko površje od 900.000 ha., od koje šumske površine odпадaju na državne šume 90%, na občinske, manastirske i privatne pako 10%, osim toga spada državi još i gorsko (za sada golo nu za šume prikladno) bezplodno površje od 2,000.000 ha., tako da ukupno šumsko površje u Grčkoj zaprema 30-30% svenkupnog površja u zemlji.

Zvjerokradica ubio se nehotice sam. Čitamo u „Nar. Nov.“ od 13. lipnja t. g. Pajtak Martin iz Plitvice u podžupaniji varaždinskoj bojao se je nositi kući oružje jerbo je obće bio poznat kao zvjerokradica, te je pušku i zairu sakrivao po šumi. Dne 21. svibnja, oko 7 satih na večer, pošao je opet u lov i hotio iz grma izvući sakrivenu pušku. Ona se nekako zakvači kokotom za grmlje i izpali kad ju je povukao. Na prasak puške slete se seljaci i nadjoše Pajtaka mrtva gdje je još držao u ruci pušku.

Sadržina vode u drvu. Vađimo iz „Handelsblatt für Walderzeugnisse.“ Sadržina vode, menja se znatno pogledom na vrst drveća. Polag iztraživanja Scheublera i Hartiga sadržaje vode, grab. 18·6; vrba 26·0; jasen 28·7; breza 30·8; hrast 34·7; bukva 39·7; briest 44·5; aris 48·6; biela topola 50·6; postotaka. Ako li se drvo osuši, kod temperature od 200° F. (kod koje topline drvo svu vlagu izgubiće), sastoji se drvo iz 50 dijelova ugljena (zajedno sa 1 dijelom pepela) i 50 dijelova kemikalija.

Orijaški divji kesten. U mjestu „Hirschberg“ u Šlezkoj stoji u jednoj bašći divji kesten (Rosskastanie, Aesculus Hippocastanum) ogromne veličine i prekrasnog oblika. Kesten imade u promjeru 3·60 m., objam krošnje iznaša 53·40 m., a pod njegovom sienom može udobno do 200 ljudih počivati.

Katastralnoj procjeni šuma Hrvatske. U sledećoj skrižaljci, saobćujemo ljestvici čistog prihoda, kako je u zemaljskom povjerenstvu za pojedine katastralno progrenjana okružja ustanovljena.

Tekući broj	Ime okružju i kotaru	Š u m a							
		1	2	3	4	5	6	7	8
		razreda stojbinske vrstnoće daje čistoga prihoda na godina u novčićih							
1	Rieka	190	150	120	80	60	35	20	2
2	Karlovac I	200	170	140	120	80	50	—	—
	Karlovac II	180	150	130	110	80	50	20	10
3	Sisak I	320	140	70	—	—	—	—	—
	Sisak II	320	270	220	190	130	100	60	30
	Sisak III	320	220	190	120	100	80	60	30
	Sisak IV	300	250	200	170	100	80	60	30
4	Zagreb I	320	270	220	160	130	100	60	30
	Zagreb II	300	200	170	140	110	80	50	30
5	Varaždin	260	200	160	140	110	75	50	30
6	Križevac	190	160	130	110	85	60	30	20
7	Belovar	220	180	160	140	95	80	50	30
8	Gospic	100	70	45	35	25	18	10	4
9	Ogulin	160	120	90	65	50	30	20	4
10	Glina	120	90	50	35	18	8	—	—
11	Gradiška	190	160	130	100	80	50	30	20
12	Vinkovec	230	210	190	150	140	130	100	—
13	Mitrovica	260	230	210	190	170	140	130	120
14	Osiek	360	320	300	280	250	220	180	100
15	Valpovo	300	280	240	200	180	150	100	70
16	Virovitica	320	220	200	160	120	100	55	30
17	Vukovar	290	260	230	200	180	110	60	30
18	Djakovo	180	160	140	120	100	80	60	30
19	Našice	230	200	150	130	90	70	35	16
20	Slatina	300	240	200	150	120	90	50	16
21	Požega	120	100	85	70	50	30	20	16
22	Pakrac	120	100	85	70	50	30	20	16

Gubar. Gubar (Schwammspieler Liparis dispar) pojavio se ljetos u njekih šumah područja podžupanije sisačke, (občine Martinska ves i Sela) u vanrednoj množini. Isti se ipak u manje većoj mjeri jur kroz 5 godina tamo pojavljivao. Ljetos ipak bilo ga je tolika množina da je na površju od kojih 2000 ralih, gusenica, posvema obrstila hrastče, te pošto je i na čunjue prešla, izgnula je u velikom množtu neimajući već brane. — Šume prolistaše po drugi put — baš dok je leptir legao jaja. — Jedno vrieme bijahu njeki šumski predjeli, a naročito i „Dužički lug“ baš nepristupni, zbog

zadušljivog zaka koji prouzročiše rečene gusjenice. — Žali bože što se nemogaše nikoje mjere protiva tog po naše brastike toli opasnoj gamadi preduzeti.

Kako ćeš preko zime sačuvati kostanj i bukvicu. Pitomi se kostanj najbolje sahranjuje tako, da se u hladnoj smočnici, izpremješan sa pjeskom, pomeće u kupove, dolnjeg promjera od 70 cm., a isto takove visine. Ti se kupovi zimi imaju od vremena do vremena premetati, ter izkvarenim kesteni odstraniti. Najbolje se pri tom uzčuvaju u lupini ostavljeni kesteni.

Bukvica se preko zime uzčuva najbolje u zatvorenih, pustih stanovih, gdje se negrije, razmetana na podu ilovastom, izpremješana pjeskom u naslagah do 20 cm. visokih. Kad pjesak osuši, treba ga škropiti, to škropljenje ima se opetovati svaki 10 do 16. dan. Prozori i vrata se otvaraju samo, kad se sjemenje premeće odnosno pjesak škropi.

Ribarstvo u Švajcarskoj Ribarstvo vidno napreduje u Švajcarskoj. — Polag godišnjeg izvještaja švajcarskih ribogođnih zavoda, za godište 1882/83, imaju: Državni ribogođni zavod u Zürichu dao je od 350.310 komada jaja, sposobnih za ribogođstvo (Fischzucht-Anstalt.) 276.000 kom. riba, od kojih se većina izpustila u jezero Zürizko i Limat (40.000 komada pastrva, 1000 polupastrva, (Lachsbastarde) 51.000 potočnih i jezernih pastrva, zatim 20.000 komada američkih pastrva, 18.000 marenina i t. d.) U ribogođnom zavodu u i Sihlwaldu pako, upotrebljeno bi 30.940 komada jaja, a 28.000 komada dobljenih riba, bude proljeti u Sihlu izpušteno.

Kod nas počeše u najnovije doba takodjer oko ribogođstva nastojati, gospoštije Čubar i Trakostjan.

K pošumljenju krša. Grad Trst stavio je u proračun za g. 1883. svotu od 3200 for. za troškove oko pošumljenja okolišnog krša.

Iz Dalmacije. Čitamo u „Objavitelj Dalmatinski“ od 28. svibnja slijedeći: Ovih se je dana povratio u Zadar sa svog poučnog putovanja iz južne Francezke zemaljski šumarski nadzornik g. Ferdo Zikmundovsky, kamo je bio odašlat od visokog ministarsva poljodeljstva, pod vodstvom c. kr. šumarskog nadsvjetnika Salzera u družtvu sa još 7 strukovnjaka iz Štajerske, Tirola i Koruške. Ovom poslanstvu bila je zadaća poučno putovanje u svrhu, da prouči na licu mjesta zagradjenje bujica, zatim pošumljenje i pobušenje golih njihovih područja na ovom mjestu, gdje se to posle 20 godišnjih pokušaja najracionalnije i sigurnim uspjekom izvodi.

Članovi poslanstva sastali su se dne 2. travnja u Miljanu i odputovali su odmah preko Genove, Nizze Marseilla u Dix, gdje su se predstavili državnomu nadšumarniku ove pokrajine, u kojoj je imalo slijediti poučno putovanje.

Odanle poslanstvo otišlo je u Digne (Departement Basses Alpes) gdje je isto dočekao šumarski nadzornik onog područja g. Cariere, koji je bio od strane Franceske vlade poslanstvu pridodat kao mjestni vodja.

Ondje se je pregledao Perimeter od Curusqueta i od Laboureta, posle čega je slijedilo preko Gap-a putovanje u Barceloneth, mali grad na rieci Ubaye na iztočnoj medji Francezke prema Italiji, koji je grad prema sjeveru u jugu zaokružen visokim kosami do visine do 9000 stopa.

Ondje je središte mnogih i najvećih bujica i ondje se je počelo o uređenju bujica ponajprije raditi, čemu su odnošaji i okolnosti prinuždile tamošnju vladu.

Posle dugotrajnog haranja šuma i neograničenog uživanja paše u najvećem obsegu u onih planinah dobila je naime voda silni mah i prouzrokovala je s vremenom u tamošnjoj crnoj zemlji i u staroj ruševini mnogo i strašnih vododerina i bujica, tako da obronci planina danas pružaju sliku razrovana zemljišta, a doline pokrivene su na ciele milje žalom, među kojim rieka jedva nadje sebi puta, promjenjujući svaki tren svoje podržano korito.

Šteta nanešena narodnom gospodarstvu, bila je ogromna a stanovništvo uputilo je hitne molbenice na vladu za pomoć.

Francuzka je vlada uslijed toga ponajprije zakonom od 28. srpnja 1860. o posumljenju planina, zatim onim od 8. lipnja 1864. o pobusenju planina pokušala priskočiti toj nevolji, a to fakultativnim putem; poslije 20 godišnjeg pokušaja izdala je zakon od 4 travnja 1882. o uzpostavljenju i uzdržavanju planinskih zemalja kojim se zakonom obligatorno naredjuje postupanje u svih predielih, gdje bujica imade.

Ustrojila se je kod ministarstva i u pokrajinah osobita služba, (Service de Restauration) kojoj kod ministarstva predstoji (Conservateur de forets) nadšumarnik; po pokrajinah imade 18 povjerenstva, razredjenih na 16 departementa.

Svako povjerenstvo sastoji od jednoga nadzornika i po potrebi 2—4 šumarskih činovnika, oł kojih ovisi opet pripomoćno i čuvarsко osoblje. Ovo je osoblje naročito za ovu struku izobraženo i uvježbano, postavljeno neovisno, i uživa znatne nadometke i mimo plaće drugih šumarskih činovnika i službenika.

Službenici se ovi uzimaju vazda samo između radnika kod bujica, a to biva s više dobrih razloga. Takova povjerenstva ustrojavaju se netom se jedan prediel ili občina izrazi o potrebi istoga.

Ovo državno povjerenstvo izvodi redovitim putem sve ove radnje, koje su zakonom i propisim naznačene.

U tu svrhu prije svega sastavi se potanja osnova radnje, a po odobrenju ove počimljive izvedba radnja, sastojećih se iz:

- a) brzog pošumljenja zemljišta od vode još neogoljenih, da se tim spase;
- b) gradjenja glavnih prizida i pribuja na glavnih jarugah;
- c) podizanje utvrda iz suhog zida ili malih pribuja u gornjih vododerinah, gdje voda neteće vazda;
- d) zgradjenje malih jaruga i rivina kamenjem ili priboji (mrtvimi ili živimi);
- e) odvadjanje podzemne vode kroz osobite protoke na pogibeljnih mjestih, a osobito u obroncima.
- f) postavljanje medjuprizida ili medju pribuja, medju već žalom napunjene glavne prizide, a to dok se postigne izravnjanje željenog profila,
- g) pošumljenja novog korita medju pojedinimi prizidami i umirenih obronaka na obe strane vododerina.

Na temelju jedinstvene racionalne osnove ipak se kod svake pojedine bujice, preuzimaju prama okolnostima razni načini od svih rih radnja.

Uspjeh u obće izpada siguran, i mora biti takav, jer je sve naslonjeno na matematičke, šumarske i gradjevne znanosti, kako je uvidjet iz svake potanje osnove.

Austrijsko odaslanstvo bilo je prijazno primljeno i praćeno posvuda, gdje je išta bilo vredna da se vidi; ovo je na licu mjesta s narisi u ruci sve obašlo i potanko proučilo, a to u Barcelonette-u sliedeće bujice Samieres, Bourget, Famou, La Valette, St. Pous, St. Bernard, Riay, Bourdoux, Gaudissort i Rioci Chanal. Poslije toga odaslanstvo je zašlo u šumski ured, gdje je svaku potanko pregledalo, o svemu se obavjestilo i sve pobilježilo, mnogo nacrtka kopiralo, a potom o svakoj pojedinoj grani i radnji sastavilo potanko izvješće.

Napokon je odaslanstvo pod vodstvom francuzkih šumskih činovnika u bujici Pisevin izvelo cielu jednu vježbu, koju je podpuno svršilo, a to od mjerničke zadaće do potanje osnove, koja će pak od ministarstva biti umnožena i razdata kao uzorna; što će jednako biti učinjeno i sa izvješći odaslanstva.

Iza kako je odaslanstvo u Barnuelonetu radio od 10. travnja do 8. svibnja odputovalo je dne 9. svibnja u Seyne, gdje je dva dana pregledalo tamošnje okružje, koje se može smatrati dovršenim. Iza toga preko Gapa i Grenoble-a i Mont Cenisa odputovalo je odaslanstvo u Turin, gdje su se članovi rastali.

Cim pozdravljamo g. Z. na njegovu sretnu povratku, nadamo se, da će mu vlada na temelju od carevinskog vijeća u zadnoj dobi pretresanog zakona o bezštetnom odva-

djanju planinskih voda u brzo dati priliku, da u korist ove naše zemlje uporabi znanje i vještina, stečenu svojim putovanjem u Francezku.

Iz Istre. Za Istru izdan jest 15. lipnja t. g. zakon od 11. studena 1883. tične se uzdržavanja i paše koza u rečenoj zemlji. Odnosni velevažni zakon glasi:

§ 1. Držanje kozah, zabranjeno je toli posjednikom koli i neposjednikom bez dozvole oblasti. Dogon koza, iz drugih zemalja na pašnju u Istru, bezuvjetno jest zabranjen.

§ 2. Držanje kozah, imadu oblasti u onih slučajevih dozvoliti, kada se dokazu temeljiti razlozi opravdujući držanje kozah, te kad se podjedno može predmetnjevati, da držanje kozah nebude na uštrb šumarskom uzgoju ili tudjim kulturam.

Dozvole se takove imadu izdati vazda samo uz pridržanje prava opoziva, te se u pravilu imadu izdati lih samo za držanje jedne jedine koze, za pojedino kučanstvo; a samo u vanrednih se slučajevih može pojedinom ovećem kučanstvu izdati dozvola, držanja većeg broja kozah. Kozlići izpod 2 mjeseca starosti neuračunavaju se ipak.

§ 3. Ako li molioce dozvole ne namjerava kozu u staji hraniti, imat će označiti točno paši namenjena zemljišta, kao i puteve za dogon i izgon stoke, te se u odnosnoj dozvoli imadu ustanove političke oblasti, a naročito one odnoseće se na preprečenje u § 2. spomenutih oštećenja branjevinu, naročito spomenuti. Zemljišta koja se bezuvjetno šumom uzdržati imadu nemogu se podnipošta za pašnju kozah opredieliti.

§ 4. Obzirom na čuvanje koza na paši, kao i prigodom do i ugonu, imat će politička okružna oblast, shodna odrediti u pogledu preprečenja kvarovah u kulturah, u smislu ustanova zakona o poljskom redarstvu od 26. svibnja 1876., te će se takodjer i te ustanove imat u dozvoli spomenuti.

§ 5. Koze se nesmiju tjerati na pašu prije izlaza sunca, a ugoniti se imadu prije no sunce zadje. Medju zapadom i izhodom sunca nije slobodno koze ostavljati na pašniku, ne izuzam ni torove ili ogradjena mjesta.

§ 6. U svih prije iztaknutih slučajevih imade politička oblast prije svega občinsko poglavarstvo saslušati. Protiva odluci okružne oblasti pristoji nezadovoljnoj stranki pravo utoka na namjestničko vijeće, u drugoj i posljednjoj molbi.

§ 7. Za dozvole držanja koza i pašnje koza, izdat će okružne oblasti posebne izkaznice, koje imadu sadržavati ime i obitalište posjednika koze, dozvoljeni broj držat ili na pašu vodit imajućih koza, zatim polaz šumske čestice, kao i uporabe dogonih i ugonih puteva.

§ 8. Sliedeći prekršaji ovih ustanova, kao: držanje kozah bez potrebne k tomu dozvole, odnosno u većem broju nego li je dozvoljeno, kao i ugon koza na pašu u Istriju iz druge koje zemlje: zatim ugon u obće na vlastita ili tudja zemljišta, koja su namenjena potrajinom šumskom uzgoju, izuzam slučaja preke pogibelji (§ 66. šum. z.) imadu se po političkoj oblasti kazniti globom od 1 for. po komad koze, kao i gubitkom iste. U koliko je pako prva vrst prekršaja u savezu sa kojom poljskom oštetom, počinjenom po kozah, ili u koliko su koze u tudje šume utjerane, može se globe povisiti i do iznosa od 2 for. po komad, te imade u svakom pojedinom slučaju okružna oblast, proglašenjem prekršaja, podjedno takodjer i odnosnu zahtjevanu odštetu u smislu poljskog ili šumskog zakona, osudom dosuditi.

§ 9. Dogodi li se jedan spomenutih prekršajah, kroz takove osobe, kojim je povjerenje čuvanje kozah, uslijed manjkavog naloga ili nesposobnosti, nalog propisanim načinom izvesti, imade se gospodar, bez obzira jesu li netom spomenute osobe same kažnjene ili ne, radi propuštenog dužnog nadzora, od političke oblasti globom do 10 fr. kazniti. Za počinjenu štetu jamči nalagatelji u smislu § 1315. občeg kaz. zakonika.

§ 10. Što se tiče uporaba unišlih dosudjenih novčanih globah, kao i iznos za propalimi proglašenimi kozami, u koliko te svote nebi morale služiti za podmirenje počinjenih šumskih ili poljskih štetah, zatim gledom na pretvorbu neutjerivih novčanih globi, kao i zastaranje rečenih ustanova, valjaju ustanove §§ 43. i 44. zakona o poljskom redarstvu od 28. svibnja 1876.

§ 11. Svi ostali prekrčaji tog zakona ili kod podielivanja dozvole držanja i pašnje kozah izdanih oblastnih ustanovah jesu poljski prekršaji, te se kao takovi imadu po propisih zakona o poljskom redarstvu provadjati.

§ 12. Oružnici i zapriseženo šumsko i lovozaštitno osoblje dužno je, sve opažene prekršaje protiva tom zakonu nadležnoj oblasti prijaviti.

§ 13. Zakon ovaj stupa u život tri mjeseca iza proglašenja, a podjedno se stavljuju izvan kreposti sve naredbe izdane u pogledu držanja i pašnje kozah u Istri, na temelju Gubernijske naredbe od 13. srpnja 1834. Pobliže ustanove u pogledu umanjenja broja kozah u Istri, u smislu ustanovah ovoga zakona, izdat će se naredbenim putem, te se u tu svrhu daje posjednikom kozah razdoblje od 6 mjeseci, za koje su vremena dužni svoju stoku kozah odstraniti odnosno svrsi shodno umanjiti.

§ 14. Provedba ovoga zakona pozjerava se ministrom za poljodeljstvo i unutarnjih posalih.

† Umro. Dne 14. kolovoza preminuo je kr. šumar u Mašiću Josip Tauber, u 44. godini života, nakon trodnevne težke bolesti. Bijaše rodom iz Einsidla u Českoj, te je svršio šumarsku akademiju u Mariabrunnu, a službovao više godina u Brušanima, Gospicu, Raču, a napokon u Mašiću. Ljubio je novu svoju postojbinu i narod iskreno a kao činovnik bio vješt i sdušan.

Odlikanja. G. A. Bedö de Kalnoki, kr. ugar. min. savj. i zem. nadšumarnik, bude za zasluge stečene oko provedenja organizacije šumarstva u Madjarskoj — odlikovan vitežkim krstom reda Leopoldova. — G. J. Havliček, šumar petrovaradinske imovne obćine u Kupinovu, bude odlikovan kr. srbskom medaljom sa krunom.

Imenovanja. G. Edo Slapničar do sada šumar imovne obćine u Glini, izabran je šumarom imovne obćine križevačke za sjedištem u Čazmi.

G. Rajko Lemaić do sada oficijal kod kr. financ. računarskog odsjeka u Zagrebu, imenovan je privremenim tajnikom kr. šum. i gosp. vježilišta u Križevcima.

G. Hinko Fürst do sada nadšumar gospoštije Daruvar, imenovan je šumarnikom iste gospoštije.

G. Dragutin Wiethe abiturient šumarstva imenovan je šumarskim vježbenikom gospoštije Daruvarske.

G. Dragutin Nanincini do sada šumar imovne obćine u Petrinji izabran je šumarom grada Petrinje.

G. Drag. Lassman šum. vježb. i upravit. šumar. u Otočcu imenovan šumarom otočke imovne obćine.

Nadalje pristupiše družtvu:

(vidi str. 111., 169., 233. svezka II. III. IV.)

a) kao članovi I. razreda: 23. Dragan Šlantner, kr. kotarski pristav. — 24. Ivan Madjarević, kr. šumarnik. — 25. I. Rančić, kr. srpski državni šumar. — 26. Gustav Hotovy, kr. šumar. — 27. Ivan Hell, kr. šumar. — 28. Franjo Brus, kr. šumar. — 29. Edmund Ercseny, kr. šumar.

b) kao članovi II. razreda: 57. Vujo Delić, kr. lugar. — Zatim lugari kr. šumar. ureda u Belovaru: 58. Samoilo Bodin. — 59. Milutin Brnica. — 60. Janko Stanković. — 61. Dmitar Šamić. — 62. Stevo Lukić. — 63. Pane Bosanac. — 64. Boltek Kolar. — 65. Martin Rabadjia. — 66. Jakov Horduk. — 67. Ivan Marković. — 68. Franjo Kovačević. — 69. Šime Grba. — 70. Ivan Gazi. — 71. Mirko Mikec. — 72. Pajo Bobić. — 73. Jovo Kovačević. — 74. Marko Crkvenec. — 75. Miško Kuštan. — 76. Miško Novak. — 77. Miško

Janković. — 78. Adam Kovačina. — 79. Samoilo Medak. — 80. Franjo Rotković. — 81. Stjepan Franješ. — 82. Andrija Špoljarić. — 83. Niko Maras. — 84. Ivan Janković. — 85. Miko Matosović. — 86. Vjekoslav Vučetić. — 87. Luka Šegović. — 88. Petar Rajaković. — 89. Stjepan Sugović. — 90. Petar Kuštrić. — 91. Ivan Gec.

U pripomočnu zakladu pristupiše kao članovi nadalje:

Venceslav Stary, kotarski šumar, sa 5. for. — Aleksander Perc, nadšumar u Otočcu, sa 5 for.

P o t v r d a.

Nadalje do sada uplatiše sljedeće korporacije i p. n. gg. članovi u ime godišnjega prinosa za 1884. u družtvenu blagajnu pa se time ujedno od strane predsjedništva dotične svote potvrđuju.

Ladislav grof Pejačević 10 for. — Kr. šumarski ured u Belovaru za novo pristupivše članove (vidi gore br. 26—29. i br. 58—91.) 120 for. — Milan Burda 5 for. Ivan Donadini 5 for. — Vilim Dojković 5 for. — Dragutin Trötzer 5 for. — Vjekoslav Pilz 5 for. — Julio Bubanović 6 for. — Karmelo Zaje 5 for. — Nik. Košćec 5 for. — Mirko Lepušić 5 for. — August Višodil 5 for. — Rihard Lang 5 for. — Mio Radošević 5 forinta. — S. Jareš 5 for. — Stjepan Tomić 5 for. — Josip Sacher 5 for. — Edo Nemčić 5 for. — Dragutin Laksar 5 fr. — I. Gürtler 5 for. — G. Martinović 5 for. — Robert Fischbach 5 for. — Dragan Šlantner 7 forinta. — Milan Antel 5 for. — Dragutin Kadić 5 for. — Gjuro Koča 5 for. — Mio Barišić 5 for. — J. Kalina 5 for. — Nikola Vežić 5 for. — Edo Hertzl 5 for. — Josip Šmidinger 5 forinta. — Gustav Taussig 5 for. — Vlad. Kiseljak 5 for. — D. Riemer 5 for. — Šime Sklebar 5 for. — Ljudevit Brosig 5 for. — G. Farkaš 5 for. — G. Radić 5 for. — Ivan König 5 for. — I. Helebrand 5 for. — A. Bokutinski 5 for. — V. Všetečka 5 for. — Antun Korošec 5 for. — Miladin Striga 5 for. — J. Ivić 5 for. — Ivan Brnčić 5 for. — Petar Fürster 5 for. — Gustav Polak 5 for. — Makso Prokić 5 for. — Sl. Würth 5 for. — Antun Gašparac 5 for. — Gustav Kraus 5 for. — A. Hiebel 5 for. — Vujo Delić 4 for. — Andrija Gettwert 5 for. — Dragutin Kafka 5 for. — Aleks. Perc 5 for. — Tomo Starčević 3 for. — Luka Starčević 3 for. — Ivan Starčević 3 for. — Drag. Župan 3 for. — Mio Vukelić 3 for. — Filip Vidmar 3 for. — Dane Rakić 3 for. — Nikola Ilić 3 for. — J. Hodak 3 for. — Ilija Tomić 3 for. — N. Marković 3 for. — Mato Spoljarić 3 for. — Antun Brosig 4 for. — Fr. Mittermüller 4 for. — Josip Mallnar 4 for. — Josip Čop 3 for. — Stj. Turk 3 for. — Blaž Lipovac 3 for. — Josip Ožbolt 3 for. — Fran Ožbolt 3 for. — Matia Žagar 3 for. — Fran Žagar 3 for. — Grga Žagar 3 for. — Pajo Todorović 6 for. — Stjep. Dean 5 for. — Vatroslav Rački 5 for. — Fran Ćordašić 5 for. — Ivan Kadlec 5 for. — Milan Kajganović 5 for. — Mio Mrkšić 2 for. — Tomo Stilinović 1 for. — Dane Trboević 4 for. — Božo Bušljeta 4 for. — Ivan Tuteković 4 for. — Arsa Diklić 4 for. — I. Momčilović 3 for. — J. Prica 3 for.

— I. Vlaisavljević 2 for. — I. Šorak 2 for. — I. Dmitrašinović 2 for. — I. Bobić 2 for. — I. Simić 2 for. — I. Čučak 2 for. — I. Svilar 2 for. — I. Knežević 2 for. — Just Belja 4 for. — **Ukupno 555 for.** **Predsjedništvo.**

Stanje družtvene blagajne prigodom škontrovanja

dne 19. srpnja 1884.

Tek. broj		Prihod		Razhod	
		for.	nč.	for.	nč.
1	Prihod	1779	10		
2	Razhod			1093	46
	Ukupno	1779	10	1093	46
	U gotovom	685	64		

• Predsjednik :

Milan Durst.

Tajnik :

Dr. V. Köröskényi.

Izpitanio, u redu pronadljeno i u suglasju sa prebrojenimi novci u blagajni.

U Zagrebu, 19. srpnja 1884.

Josip Ettinger,
odbornik.

Franjo Rosipal,
odbornik.

Stanje družtvene blagajne

od 1. siječnja do 1. rujna.

Tek. broj		Prihod		Razhod	
		for.	nč.	for.	nč.
1	Primitak od 1. siječnja do konca kolovoza	2093	10		
2	Izdatak od 1. siječnja do konca kolovoza			1408	70
	Ukupno	2093	10	1408	70
	Odbiv izdatak od primitka ostaje u gotovini dne 1. rujna.	684	40		

Milan Durst,
predsjednik.

Dr. V. Köröskényi,
tajnik.

Dopisnica uredništva.

G. M. S. u V. poslano primismo — do zgode više. — G. J. K. u V. molimo
čim prije za nastavak. — G. J. Š u K. poslano primismo — vidit ćemo. — G. T.
B. u K. (Sriem) odgovor na Vaše pismo naći ćete na drugom mjestu. — G. S. F. u
R. poslano primismo nu prekasno za ovaj broj — hvala! — G. P. T. T. u B. (Srbija).
Hvala srdačna — oglasite se češće!